

Vergaderjaar 1995–1996

24 485

Jeugdcriminaliteit

Nr. 2

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 8 december 1995

De vaste commissies voor Justitie¹ en voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport² hebben de volgende vragen aan de regering ter beantwoording voorgelegd over de notitie inzake de justitiële aanpak en financiering van de jeugdcriminaliteit.

De regering heeft de vragen beantwoord bij brief van 8 december 1995.

De vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
V. A. M. van der Burg

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Van Nieuwenhoven

De griffier van de vaste commissie voor Justitie,
De Gier

¹ Samenstelling:

Leden: V. A. M. van der Burg (CDA), voorzitter, Schutte (GPV), Korthals (VVD), Janmaat (CD), De Hoop Scheffer (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Swildens-Rozendaal (PvdA), ondervoorzitter, Scheltema-de Nie (D66), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), M. M. van der Burg (PvdA), Zijlstra (PvdA), Aiking-van Wageningen (Groep Nijpels), Rabbae (GroenLinks), J. M. de Vries (VVD), Van Oven (PvdA), Van der Stoel (VVD), Dittrich (D66), Verhagen (CDA), Dijkman (PvdA), De Graaf (D66), Rouvoet (RPF), B. M. de Vries (VVD), O. P. G. Vos (VVD), Van Vliet (D66).

Plv. leden: Koekkoek (CDA), Van den Berg (SGP), Van Blerck-Woerdman (VVD), Marijnissen (SP), Biesheuvel (CDA), Bremmer (CDA), Doelman-Pel (CDA), Van Traa (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Rehwinkel (PvdA), Vliegthart (PvdA), Van Heemst (PvdA), Boogaard (GN), Sipkes (GroenLinks), Rijpstra (VVD), Middel (PvdA), Passtoors (VVD), Van Boxtel (D66), Van der Heijden (CDA),

Apostolou (PvdA), vacature D66, Leerkes (U55+), Van den Doel (VVD), Weisglas (VVD), De Koning (D66).

² Samenstelling:

Leden: Lansink (CDA), Schutte (GPV), Van Nieuwenhoven (PvdA), voorzitter, Van der Heijden (CDA), ondervoorzitter, Van Heemskerck Pillis-Duvekot (VVD), M. M. H. Kamp (VVD), Doelman-Pel (CDA), Swildens-Rozendaal (PvdA), Vliegthart (PvdA), Mulder-van Dam (CDA), Versnel-Schmitz (D66), Middel (PvdA), Leerkes (Unie 55+), Nijpels-Hezemans (Groep Nijpels), Fermina (D66), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Dankers (CDA), Marijnissen (SP), Essers (VVD),

Oudkerk (PvdA), Cherribi (VVD), Sterk (PvdA), Van Boxtel (D66), Van Vliet (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD).

Plv. leden: Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van der Vlies (SGP), Lilipaly (PvdA), Esselink (CDA), Rijpstra (VVD), Voûte-Droste (VVD), Smits (CDA), Dijkman (PvdA), Houda (PvdA), Beinema (CDA), Van den Bos (D66), Vreeman (PvdA), Rouvoet (RPF), Boogaard (Groep Nijpels), Van Waning (D66), Sipkes (GroenLinks), De Jong (CDA), vacature CD, Passtoors (VVD), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), J. M. de Vries (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Bremmer (CDA), Bakker (D66), Cornielje (VVD).

1

Op welke gronden wordt aangenomen dat – en zo ja, in welke mate – zware, professionele criminaliteit kan worden beheerst door bestrijding van jeugdcriminaliteit?

Bestaat er tussen het gevarieerde terrein van de jeugdcriminaliteit en ernstige vormen van professionele criminaliteit wat aard van delicten betreft overeenstemming zodat deze relatie aannemelijk is? (blz. 3).

Er zijn geen gegevens voorhanden, bijvoorbeeld afkomstig van onderzoek, die aantonen dat er een eenduidige relatie bestaat tussen criminaliteit gepleegd op jonge leeftijd en het plegen van professionele criminaliteit op oudere leeftijd. Sterker nog, er zijn zelfs veel aanwijzingen dat de meeste jongeren die delicten plegen, daarmee stoppen als ze wat ouder zijn. Niettemin blijkt vaak uit het relaas van de wat oudere «zware, professionele» criminelen, dat zij vaak al op jonge leeftijd begonnen waren met het plegen van, doorgaans niet al te ernstige, delicten. Uit buitenlandse literatuur valt op te maken dat er een relatief kleine groep «carrière delinquenten» is, die al vanaf (zeer) jeugdige leeftijd allerlei probleemgedrag waaronder delinquent gedrag vertonen en daar gedurende een groot deel van hun leven mee doorgaan. Zouden we er in slagen deze groep mensen op jeugdige leeftijd van verder crimineel gedrag af te houden, dan kan inderdaad gesteld worden dat preventie van jeugdcriminaliteit een bijdrage levert aan het voorkomen van zware, professionele criminaliteit. Het is ook om die reden dat ik het onderzoek van het WODC steun, dat zich bezighoudt met de mogelijkheden van vroegtijdige onderkenning van ernstig en persistent crimineel gedrag op latere leeftijd.

2

Zijn er gegevens bekend – en zo ja, kunnen deze worden verstrekt – over de verhouding van het aantal (percentage) criminele jeugdigen tot het totaal aantal jeugdigen in de vier grote steden en dezelfde verhouding voor de rest van het land? (blz. 3).

De gegevens in de navolgende tabel zijn afkomstig van het CBS. Omdat het hier de definitieve cijfers over 1994 betreft, wijken zij licht af van die welke zijn vermeld in mijn notitie.

Aantal gehoorde minderjarige verdachten (12 t/m 17 jaar) in de vier grote steden in 1994

Stad	jongens	meisjes	totaal	per 1 000
Amsterdam	2 658	519	3 177	87
Rotterdam	867	91	958	27
Utrecht	580	85	665	57
Den Haag	1 137	132	1 269	49
Nederland	33 962	4 692	38 654	35

Uit bovenstaande tabel valt af te leiden dat van de minderjarigen in de grote steden in 1994 tussen de 2,7% en 8,7% door de politie gehoord is op verdenking van een strafbaar feit. Amsterdam scoort hierbij het hoogst met bijna 9%, Rotterdam het laagst met bijna 3%. Utrecht en Den Haag liggen wat betreft het aandeel van de criminele jeugdigen in de totale stedelijke jeugdpopulatie ongeveer halverwege deze beide uitersten.

Uit de onderste rij blijkt dat van het totaal aantal strafrechtelijk minderjarigen in ons land, in 1994 zo'n 3,5% door de politie is gehoord op verdenking van een misdrijf. Worden de minderjarigen die in de vier grote steden wonen buiten beschouwing gelaten, dan blijkt dat 3,3% van de

jeugdigen die in de «rest van Nederland» wonen in 1994 door de politie gehoord is op verdenking van een misdrijf.

Overigens, van belang is hierbij aan te tekenen, dat deze cijfers het totaal aantal geregistreerde politiecontacten van jeugdigen weergeven. Hoewel de cijfers ongetwijfeld een behoorlijk aantal dubbeltellingen bevatten – dat wil zeggen, registraties van jongeren die in hetzelfde jaar meer dan eens door de politie gehoord zijn –, is onbekend hoe groot het aantal dubbeltellingen precies is.

3

Welke mogelijkheden zijn er om het gezin dan wel leefgemeenschap van de minderjarigen te betrekken bij de pogingen delinquent gedrag te voorkomen dan wel te stoppen? Welke projecten zijn er op dit vlak? Zijn er projecten in andere landen bekend die in Nederland zouden kunnen worden toegepast? (blz. 3).

Zowel de jeugdhulpverlening als de jeugdbescherming zijn er op gericht de opvoedingssituatie van jongeren met problemen, al dan niet van delinquente aard, bij de oplossing te betrekken.

Specifieke projecten vanuit criminaliteitspreventie zijn vooralsnog incidenteel. Zoals b.v. het inschakelen van Marrokaanse vaders bij problemen van hun kinderen en een «opvoedingscursus» gericht op ouders van jonge kinderen die probleemgedrag vertonen. Zie ook antwoord op vraag 79.

4

Bij welk ministerie berust de primaire centrale of coördinerende verantwoordelijkheid voor de aanpak van de jeugdcriminaliteit? (blz. 3).

De verantwoordelijkheid voor onderlinge afstemming van de aanpak van jeugdcriminaliteit is in goede samenwerking geregeld door de departementen van Binnenlandse zaken en van Justitie. Voor het bredere kader van het veiligheidsbeleid is staatssecretaris Kohnstamm de coördinerende bewindspersoon. Dit geldt tevens voor het daar voor een groot deel mee samenhangende beleid gericht op jeugd en veiligheid in de grote steden. De interdepartementale coördinatie van de aanpak van jeugdcriminaliteit, te weten het specifieke preventiebeleid, en de repressieve aanpak is de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Justitie. De interdepartementale commissie jeugd en veiligheid, die de uitwerking van het rapport Van Montfrans, de realisering van het plan van aanpak jeugd en veiligheid, zoals opgenomen in de Nota Veiligheidsbeleid 1995–1998, de totstandkoming van de lokale actieprogramma's jeugdcriminaliteit in het kader van de convenanten met de grote steden voorzover op rijksterrein liggend, tot taak heeft wordt voorgezeten door Justitie en ondersteund door een gemeenschappelijk secretariaat van Binnenlandse Zaken en van Justitie. Overigens is de betrokkenheid van de staatssecretaris van OCW, de staatssecretaris van VWS en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid even essentieel.

5

Hoe zal de afstemming van jeugdveiligheidsbeleid en jeugdzorg, ook in de uitvoering, plaatsvinden bij het vormgeven aan de aanpak van jeugdcriminaliteit? (blz. 3).

Op rijksniveau is er regelmatig overleg, politiek tussen de staatssecretaris van VWS en de staatssecretaris van Justitie die formeel en materieel gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor de jeugdhulpverlening. Materieel zijn beiden betrokken bij de evenwichtige preventieve en repressieve aanpak van de jeugdcriminaliteit, waarvoor de staatssecretaris van Justitie de primaire verantwoordelijkheid draagt. Op ambtelijk

niveau is er afstemming tussen de secretariaten van de interdepartementale commissie Jeugd en Veiligheid en de Stuurgroep Regie in de Jeugdzorg. Op plaatselijk niveau worden in de 4 grote steden en later in de 15, plannen ontwikkeld voor samenhangende aanpak van jeugdcriminaliteit. Hierin worden de bijdragen van onder meer de jeugdhulpzorg en de jeugdveiligheid in samenhang gebracht.

6

Hoe wordt de harde kern van de meelopers onderscheiden? (blz. 5-16).

Het onderscheid tussen harde kern en meelopers komt vooral tot uiting in fundamentele kenmerken zoals sociale binding en normbesef. Er is bij «meelopers» in vergelijking met de harde kern een betere sociale binding met ouders en leerkrachten en een betere acceptatie van normen.

Bovendien heeft het crimineel gedrag van de meelopers een eigen karakter. Het is niet zoals bij de harde kern structureel en instrumenteel maar meer van incidentele aard. Zo is er bijvoorbeeld vaak sprake van groepsgewijs optreden waaraan weinig planning is voorafgegaan. In het algemeen plegen meelopers minder dan wel minder zware delicten.

7

Wat is precies bedoeld met de zinsnede «van huis uit» in de zin: «Men mist veelal van huis uit de competenties die ...»? (blz. 5).

Met «van huis uit» wordt bedoeld: de opvoeding die de jongere vanuit het primaire opvoedingsmilieu (dit kunnen ouders, maar ook andere opvoeders zijn) meekrijgt.

8

Bestaan er naar de opvatting van de regering in het onderwijs en in het bijzonder in het basisonderwijs voldoende toereikende (dwangmiddelen) die het onderwijsinstellingen dan wel onderwijsgegenden mogelijk maakt het proces van normvorming en gezagsaanvaarding te ondersteunen? (blz. 5).

Een van de opdrachten van het onderwijs is de sociale vorming van de jeugd. Daartoe behoort de overdracht van essentiële waarden en normen als respect voor het mijn en dijn en ieders persoonlijke integriteit. Deze overdracht is eerst werkelijk gerealiseerd wanneer de genoemde waarden zijn verinnerlijkt. Niet externe (dwang)middelen maar volwassenen die het goede voorbeeld geven zijn daarbij essentieel. Op scholen zijn dit de docenten. Zij zijn het die de omgangsregels op school moeten handhaven, door leerlinggedrag zowel te sanctioneren als te belonen. Ook op school geldt dat een vroegtijdige, snelle en consequente reactie op ongewenst gedrag het meest effectief is.

In de lerarenopleiding basisonderwijs wordt aandacht besteed aan normen en waarden.

Daarnaast worden scholen en leraren ondersteund op dit gebied door verzorgings- en nascholingsinstellingen. Ondersteuning van scholen en leraren op het gebied van normen en waarden vindt veelal plaats vanuit een bepaalde levensbeschouwelijke-pedagogische invalshoek of in het kader van intercultureel onderwijs. Door de rijksoverheid is aandacht voor dit thema de laatste jaren gestimuleerd in het kader van het project «De pedagogische opdracht van het onderwijs».

In het beroepsprofiel leraar basisonderwijs en de nieuwe startbekwaamheidseisen, die naar verwachting in 1997 van kracht worden, wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan normen en waarden.

Ondersteuning door strafrechtelijke middelen staat het basisonderwijs niet tot zijn beschikking vanwege het ontbreken van strafrechtelijke aansprakelijkheid van jongeren beneden de 12 jaar. Dat neemt niet weg

dat ook het basisonderwijs samenwerking kan zoeken met jeugdhulpverlening en politie.

9

«Ter voorkoming van extra uitgaven voor het gevangeniswezen dient de overheid royaal te investeren in de tekorten en achterstanden die ten grondslag liggen aan de persoonsgebonden criminaliteit, zowel qua gelden als qua aandacht.» Wat wordt hiermee bedoeld? Welke achterstanden en tekorten worden hier bedoeld? En wat is royaal investeren qua geld en qua aandacht? (blz. 6).

Hiermee wordt bedoeld dat indien crimineel gedrag het signaal van dieper liggende problematiek blijkt te zijn, de aandacht in eerste instantie op de aanpak van deze problemen zal zijn gericht.

De gekozen aanpak zal afhankelijk zijn van de aard van de problematiek; te denken valt aan diverse soorten leerstraffen (sociale vaardigheidstrainingen, trainingen voor first offenders, zedendelinquenten enz), omzetting van de straf in (verplichte) behandeling, begeleiding door gezinsvoogdijinstellingen en reclassering, alsmede aan de inschakeling van de voorzieningen van jeugdzorg. Met royaal investeren wordt bedoeld op de extra gelden en aandacht die het kabinet inzet o.a. door de Regie in de Jeugdzorg, de extra gelden voor voorzieningen in de jeugdhulpverlening alsmede aanpak van de jeugdcriminaliteit en de daarvoor beschikbaar komende extra middelen.

10

Er is sprake van een stijging van het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten na 1990. Is vast te stellen of deze stijging wordt veroorzaakt door het feit dat meer jeugdigen door de politie worden gehoord of dat een specifiek aantal jongeren veelvuldiger met de politie in aanraking komt? (blz. 7).

Op basis van politiecijfers kan niet worden vastgesteld of de toename van het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten sinds 1990 wordt veroorzaakt door het feit dat er meer minderjarigen worden gehoord of dat een specifiek aantal jongeren veelvuldiger met de politie in aanraking komt. Hoewel de politiecijfers ongetwijfeld een behoorlijk aantal «dubbeltellingen» bevatten (jongeren die meer dan eens per jaar door de politie gehoord zijn op verdenking van een misdrijf), is onbekend hoe groot dit aantal is en of dit sinds 1990 is toegenomen of afgenomen.

Overigens lijkt het mij goed er op te wijzen dat factoren als automatisering en prioriteiten bij de politie zich kunnen weerspiegelen in de politiecijfers. Een toe- of afname van het aantal gehoorde minderjarige verdachten is derhalve van velerlei factoren afhankelijk. Het aantal gehoorde minderjarige verdachten vertoont daarom vaak een grillig verloop. We zien bijvoorbeeld een stijging van 1990 tot 1992, maar in 1993 weer een daling. In 1994 stijgt het aantal weer.

Uit self-report onderzoek onder jongeren, dat het WODC iedere twee jaar laat uitvoeren, komen in ieder geval geen duidelijke aanwijzingen naar voren dat sinds 1990 méér jongeren zich schuldig zijn gaan maken aan strafbare feiten (overigens hebben dit soort self-report onderzoeken vooral betrekking op lichtere vormen van delinquent gedrag, zoals zwartrijden en vernielingen aanrichten, terwijl de geregistreerde politiecontacten doorgaans betrekking hebben op zwaardere delicten (diefstal, inbraak, mishandeling)).

11

Welke (strafbare) feiten vallen onder «dingen die eigenlijk niet mogen», die 26% van de kinderen onder de twaalf jaar zeggen te hebben gedaan? (blz. 7).

Aan jongeren onder de twaalf jaar is in het kader van het landelijk self-report onderzoek van het WODC een aantal strafbare feiten voorgelegd met de vraag of zij zich daaraan schuldig hebben gemaakt. De vraag is ingeleid met de volgende passage:

«Ik wil je nu een aantal vragen stellen over dingen die eigenlijk niet mogen. Veel mensen doen wel eens dingen die niet mogen, zoals bijvoorbeeld met de tram meerijden zonder te betalen. Soms word je wel eens gepakt en krijg je een standje. En als je ouder bent een boete of een andere straf. We willen jou ook vragen of jij dit soort dingen al eens meegemaakt hebt. We vragen dit aan een heleboel kinderen in Nederland. Je kunt eerlijk antwoorden, want de antwoorden blijven geheim.» De vraag luidt:

- «Ben/heb je dit schooljaar, dus vanaf afgelopen zomer, weleens
1. meegereden met de bus, tram, of metro zonder te betalen?
 2. iets van minder dan 10 gulden uit een winkel meegenomen zonder te betalen?
 3. iets van 10 gulden of meer uit een winkel meegenomen zonder te betalen?
 4. – met opzet een telefoonceel vernield?
– met opzet een straatlantaarn vernield?
– met opzet een auto beschadigd of vernield?
– met opzet ruiten ingegooid?
– met opzet een fiets vernield?
– met opzet in bus/tram/metro/trein dingen vernield?
 5. dingen beklad of volgeklieperd met stiften of met een spuitbus, zoals een muur of een tramhuisje of de binnenkant van een tram of bus?
 6. een fiets van iemand anders meegenomen zonder hem terug te brengen?
 7. met opzet een ander kind op straat of op school lastiggevallen, of gedreigd hem/haar in elkaar te slaan?
 8. met opzet een ander kind op straat of op school in elkaar geslagen, of zo geslagen dat hij/zij naar de dokter moest? Terugslaan of terugschoppen als verdediging telt niet mee.
 9. een brandje aangestoken, bijvoorbeeld in een kelder, een fietsenbox of een houten keet, of ergens anders? Verbranden van kerstbomen en fikkie stoken op een landje telt niet mee.
 10. zonder toestemming ergens naar binnen geklommen of naar binnen gelopen, in een school of huis, met de bedoeling iets mee te nemen?
 11. iets gekocht of verkocht waarvan je eigenlijk wel wist dat het gestolen was?»

Overigens, uitvoerige rapportage over dit WODC-onderzoek zal begin 1996 verschijnen.

12

Wat zijn de oorzaken dat meisjes minder vaak met de politie in aanraking komen dan jongens? (blz. 8).

Voor het verschijnsel dat meisjes minder vaak met de politie in aanraking komen dan jongens, zijn in de loop der tijd verschillende verklaringen gegeven. Deze verklaringen hangen samen met verklaringen voor het verschil in criminaliteit tussen mannen en vrouwen. Carolien Bouw noemt in haar artikel «Misdadige meisjes» in het Tijdschrift voor Criminologie (nr. 2, 1995) de volgende verklaringen:

- Verschillen in maatschappelijke positie van mannen en vrouwen,
- Vrouwen beschikken over meer eigenschappen die behoeden voor criminaliteit (samengevat onder de noemer «aanpassingsvermogen») dan mannen.
- Vrouwen richten zich meer op stabiliteit en relaties, terwijl mannen meer gericht zijn op variabiliteit en verandering. Eerstgenoemde

eigenschappen remmen criminaliteit, terwijl de mannelijke eigenschappen juist criminaliteit – afwijken van de norm – bevorderen.

Specifiek voor meisjes geldt verder dat zij doorgaans eerder volwassen zijn dan jongens. Ze zijn gewoonlijk twee tot drie jaar jonger dan jongens als ze verkering krijgen, het ouderlijk huis verlaten en een gezin stichten. Met andere woorden, meisjes stellen de volwassenheid met al haar verplichtingen en normen en waarden minder lang uit dan jongens en alleen dat al leidt tot een lager niveau van (jeugd)criminaliteit. Bovendien verschillen de opvattingen en verwachtingen over wat typisch jongensachtig gedrag en typisch meisjesachtig gedrag is, aanzienlijk. Van jongens wordt min of meer verwacht dat ze gedurende hun adolescentie bravoure-gedrag vertonen: stappen met vrienden, af en toe eens «een geintje» uithalen en dergelijke. Bij het vertonen van dergelijk gedrag loopt men een grotere kans om over de schreef te gaan en op het politiebureau te belanden.

13

Bestaat er inzicht in de oorzaak van de stijging van de gewelds-criminaliteit? (blz. 8).

Alleen al op grond van de politiecijfers kan gesproken worden over een toename van geweldscriminaliteit door jongeren. De toename betreft vooral eenvoudige mishandeling (vechtpartijen) en diefstal met geweld (tasjesroof). Dit geeft echter geen inzicht in de oorzaken. Een aantal factoren, overigens zeer verschillend van aard, lijkt relevant zonder dat er (reeds) sprake is van een empirische onderbouwing.

Zo is er uit diverse onderzoeken naar voren gekomen dat het dragen van (steek)wapens onder jongeren is toegenomen. Daarmee is uiteraard ook de kans (gelegenheid) toegenomen, dat zulke wapens worden gebruikt. Ook gaan jongeren veel meer uit dan vroeger en is er sprake van een toegenomen alcoholconsumptie onder jongeren, hetgeen de kans op gewelddadigheden doet toenemen. Daarnaast wijs ik op het gebruik van cocaïne en crack, dat soms tot geweldscriminaliteit leidt. Hierbij gaat het overigens om relatief kleine aantallen daders, die bovendien al wat ouder zijn (jongvolwassenen).

Voorts is er van verschillende kanten op gewezen dat er een relatie is tussen het (toegenomen) getoonde geweld op televisie en geweldscriminaliteit door jongeren. Eensluidend zijn de conclusies over deze relatie allerminst. Momenteel wordt bezien of niet opdracht gegeven kan worden tot nader onderzoek hiernaar.

De toename van geweldscriminaliteit, zoals die uit de politiecijfers blijkt, zou ook het gevolg kunnen zijn van een grotere aangiftebereidheid bij slachtoffers. Er is wel betoogd dat met de toegenomen aandacht voor het slachtoffer deze is geëmancipeerd, hetgeen resulteert in meer aangiften en dus ook meer registraties. Dit zou ook nadrukkelijk het jonge slachtoffer betreffen en zijn vaak jongeren die slachtoffer zijn van geweld gepleegd door jongeren. Zou deze laatste veronderstelling kloppen, dan zou de toename van geweldscriminaliteit in werkelijkheid minder groot zijn en tegelijkertijd de politiecijfers een beeld vertonen dat meer in overeenstemming is met die werkelijkheid.

14

Zijn jongeren die geweldscriminaliteit plegen, eerder met hulpverlening of Halt in aanraking geweest voor niet-gewelddelicten? (blz. 8).

Alhoewel er geen specifiek onderzoek naar is gedaan, twijfel ik er niet aan dat er tussen de jeugdige geweldplegers jongeren zitten die eerder met HALT of met de hulpverlening in aanraking zijn geweest voor bijvoorbeeld het plegen van vernielingen of diefstallen. Gesteld zou kunnen worden dat bij dergelijke jongeren de HALT- of hulpverlenings-

interventie kennelijk niet heeft geleid tot het gewenste resultaat: stoppen met delinquent gedrag in het algemeen. Overigens, de Halt-afdoening is bedoeld voor jeugdigen verdacht van vandalisme, winkeldiefstal en andere relatief lichte vergrijpen. Het is niet ondenkbaar dat jongeren die naar Halt zijn gestuurd, nadien niet meer dergelijke delicten plegen, maar desondanks wel andere (gewelds)delicten plegen. Meer inzicht in dit verschijnsel hoop ik over enige tijd te verkrijgen, wanneer de uitkomsten van een onderzoek naar de effectiviteit van Halt, dat wordt verricht door het ITS, beschikbaar komen.

15

Is er vergelijkingsmateriaal met betrekking tot de aard en de ernst van deze problemen in de G15 steden? (Het gaat dan om een vergelijking ten aanzien van de concentratiegraad van allochtonen, de sociale achterstanden en het crimineel gedrag.) (blz. 9).

Bij mijn weten is er geen vergelijkingsmateriaal beschikbaar over de concentratiegraad van allochtonen, de sociale achterstanden en crimineel gedrag in de G15 steden.

16

«Jongeren in de jeugdhulpverlening blijken in de regel meer soft drugs te gebruiken dan hun leeftijdgenoten.» Hoe is de procentuele verhouding van het aantal jongeren dat soft drugs gebruikt in en buiten de jeugdhulpverlening?

«Blijvend zorgwekkend zijn de grote aantallen jongeren (in algemene zin) die zich regelmatig te buiten gaan aan onmatig gebruik van alcoholische dranken.» Wat wordt verstaan onder grote aantallen, regelmatig en onmatig gebruik?

Kan voor het gebruik van soft drugs en onmatig alcoholgebruik een onderscheid naar leeftijdsgroepen en sexe gemaakt worden? (blz. 9).

Onderzoek is gedaan naar de mate van softdrugsgebruik door jongeren in de jeugdhulpverlening in vergelijking tot hun leeftijdgenoten. Uit het landelijke scholierenonderzoek van het NIAD blijkt voor de leeftijdsgroep van 12–18 jaar: ooit-gebruik van cannabis in 1992 13%, laatste-maand gebruik 6%. Voor Amsterdam liggen deze cijfers iets hoger: ooit-gebruik bij bijna 20% van de jeugdigen van 12–18 jaar (Sandwijk e.a. 1994).

Hiertegenover staan cijfers voor spijbelaars in spijbelprojecten in 1990: 46% ooit-gebruik (De Zwart en Berben 1991). Van zwerfjongeren in Amsterdam (1988) had 80% ooit cannabis gebruikt, en ruim 60% nog de laatste dagen (Korf en Hoogenhout 1989).

Van de cliënten van de Amsterdamse jeugdhulpverlening rookte in 1993 20% dagelijks cannabis (Korf en Van der Steenhoven 1993).

Wat betreft alcoholgebruik door jongeren: onder regelmatig en onmatig gebruik wordt het volgende verstaan.

Zoals ook vermeld in het antwoord op vraag 22, blijkt volgens de laatste NIPO-cijfers (1995) de subgroep van jeugdige stevige drinkers te bestaan uit 13% van alle jongeren tussen de 15 en 25 jaar. Zij drinken, volgens de door hen gerapporteerde gegevens – en hierin zit altijd een systematische onderrapportage –, wekelijks meer dan 15 glazen (jongens) respectievelijk meer dan 10 glazen (meisjes). De gemiddelde weekconsumptie van deze «harde kern» is sinds 1986 iets gestegen, van bijna 25 naar ruim 26 glazen.

De derde (deel)vraag betreft het onderscheid naar leeftijdsgroepen en sexe bij softdrugsgebruik en onmatig alcoholgebruik. Voor alcohol, zie boven.

Het gebruik van cannabis door jongeren neemt toe met de leeftijd: uit de Amsterdamse huishoudens-survey van Sandwijk e.a. (1994) blijkt van

de 12–15 jarigen 5% ooit cannabis te hebben gerookt, van de 16–19 jarigen 30% ooit en van de 20–24 jarigen 46% ooit.

In de periode 1984–1992 is de gemiddelde leeftijd waarop jongeren (scholieren) met cannabis kennis maken gedaald. Had in 1984 15% van de groep 18 jaar en ouder wel eens cannabis gerookt, in 1992 werd dit percentage al gevonden bij de groep 14–15 jarigen (Kuipers e.a. 1993).

Uit twee recente inventarisaties van Nederlands onderzoek, van De Kort (1995) en in het proefschrift van Korf (1995), blijkt opnieuw dat het percentage jongens dat ooit cannabis heeft geprobeerd, of recent nog heeft gebruikt, ongeveer tweemaal zo hoog is als dat onder meisjes. Voor het overige moge ik u verwijzen naar het komende overleg met de minister over de Drugnota. Dit geldt uiteraard eveneens voor alle volgende vragen met betrekking tot drugs.

17

Hoeveel jeugdigen zijn verslaafd aan soft drugs? (blz. 9).

Verslaving aan softdrugs komt voorzover bekend weinig voor. In 1993 wendden zich 1750 personen tot de verslavingszorg in verband met problemen rond het gebruik van cannabis; dit is 3% van het totaal aantal ingeschreven cliënten van de verslavingszorg. Het gaat om maximaal 2% van alle intensieve cannabisrokers, dat wil zeggen van degenen die (vrijwel) dagelijks cannabis gebruiken. In de psychiatrische ziekenhuizen en verslavingsklinieken vonden in 1993 in totaal ruim 100 opnamen plaats met als hoofd diagnose verslaving aan cannabis en 40 in verband met misbruik van cannabis zonder verslaving (jaarboek NIAD 1994). Deze aantallen wijken nauwelijks af van die in 1992.

Over de leeftjidsverdeling noch over aantallen van verslaafde softdrugsgebruikers buiten de verslavingszorg is iets bekend.

18

«Van soft-druggerelateerde criminaliteit (van jeugdigen) blijkt niet noemenswaard sprake.» Welke gegevens zijn hierover beschikbaar? Is vanaf een bepaalde leeftijd wel sprake van noemenswaardige soft-druggerelateerde criminaliteit en waar moet in dit geval aan worden gedacht? (blz. 9).

In tegenstelling tot de verslaving aan harddrugs, brengt het gebruik van softdrugs voorzover bekend niet op enige schaal van betekenis crimineel gedrag met zich mee. Dit hangt overigens niet samen met leeftijd, doch met de niet-verslavende aard van het middel, de minder illegale prijsstelling en de niet-illegale gebruikersmarkt.

Wel blijkt uit verschillende onderzoeken (Kuipers e.a. 1993, SCP 1993) dat jongeren vaker crimineel gedrag rapporteren naarmate zij vaker cannabis gebruiken. Hier is het cannabisgebruik echter niet de oorzaak, doch bij een bepaalde levensstijl onder jongeren blijkt delinquent gedrag meer te horen dan bij andere leefpatronen. Binnen die levensstijl wordt meer dan gemiddeld geëxperimenteerd met allerlei vormen van afwijkend gedrag, waartoe ook (intensief) cannabisgebruik behoort. De relatie tussen softdrugsgebruik en criminaliteit blijkt dan ook vooral terug te voeren op activiteiten in groepsverband, en veel minder op individuele kenmerken.

19

Hoeveel jeugdigen zijn verslaafd aan hard drugs? (blz. 9).

Hoeveel daarvan hebben geen contact met de verslavingszorg? (blz. 9).

Het aantal aan harddrugs verslaafden in ons land wordt geschat op 25 000. Ongeveer een vijfde deel is jonger dan 25 jaar, van wie minderjarigen weer een zeer klein deel vormen.

Zoals in het antwoord op de vorige vraag vermeld, is er sprake van een groep die (nog) niet bij de verslavingszorg bekend is. De precieze omvang is niet bekend.

20

Wat is de oorzaak van het feit dat jong volwassenen (nog) niet bekend zijn bij de verslavingszorg? (blz. 9).

Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te geven.

Allereerst wordt harddrugsgebruik en verslaving niet altijd herkend. Ten tweede is een deel van deze jong-volwassenen voorafgaand aan de verslaving, door hun delinquente leefwijze reeds bekend bij politie en justitie. Ze zijn soms reeds onder begeleiding bij andere instellingen zoals de Raad voor de Kinderbescherming, de commune reclassering, jeugdhulpverlening en/of gemeentelijke welzijnsinstellingen. In verband met de continuïteit in de zorgverlening worden jong-volwassenen niet direct aangemeld bij de verslavingszorg. Overigens wordt gewerkt aan verbetering van de aansluiting tussen de jeugdreclassering en de justitiële jeugdinrichtingen enerzijds en de verslavingszorg anderzijds, ook op het vlak van registratie. Ten derde is het in de verslavingszorg uitgesproken beleid om de betreffende categorie zo lang mogelijk te begeleiden in instellingen buiten de verslavingszorg, om de etiketterende werking van het verslaafd-zijn uit te stellen.

Uit onderzoek is bekend dat het gemiddeld zo'n twee jaar duurt voordat een harddrugs-verslaafde zijn eerste contacten krijgt met de categorale verslavingszorg.

Daarenboven is, zoals ook aangegeven in de antwoorden op de vragen 19 en 23, het aantal jeugdige verslaafden aan harddrugs hoe dan ook betrekkelijk gering.

Het voortgezette verblijf in de methadonprogramma's gekoppeld aan een gestage veroudering van de huidige populatie cliënten (GG&GD Amsterdam 1994) draagt overigens bij tot capaciteitsproblemen ten aanzien van nieuwe opnames.

Allochtone jongeren zijn oververtegenwoordigd in de categorie crimineel actieve verslaafden, die (nog) niet bekend zijn bij de verslavingszorg. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de relatief hoge drempel van de verslavingszorg voor deze groep. Mede om die reden worden in het kader van het Overlastbeleid vanuit VWS laagdrempelige Interculturele Motivatiecentra (IMC's) opgezet. Daarnaast integreren de gemeentelijke instellingen die zich richten op de doelgroep allochtonen steeds meer in de verslavingszorg.

21

Ligt de alcohol gerelateerde criminaliteit in de vier grote steden hoger dan elders (G 15 steden)? (blz. 9).

Cijfers hierover zijn niet bekend. Er wordt geen standaard-registratie bijgehouden van de relatie tussen alcoholgebruik en criminaliteit. Een vergelijking naar categorieën steden is dus niet te maken, ook niet tussen de vier grote en de 15 andere steden. De in de nota genoemde registratie in Groningen betreft letsels en ongevallen. Hieruit valt, zij het indirect, een toenemende rol af te leiden van alcohol bij, specifiek, geweldsdelicten in de loop der jaren.

22

Ziet de regering aanleiding tot (verscherping van) maatregelen met betrekking tot de verkrijging/verstrekking van alcohol aan jeugdigen in openbare gelegenheden? Zo ja, welke? (blz. 9).

Onderzoek van het NIAD (Kuipers e.a. 1993) laat zien dat er over de jaren 1984 tot 1992 een opmerkelijke daling is ingezet in het «ooit alcoholgebruik» onder jongeren van 12–13 jaar. Onder de jongeren van 14–18 jaar bleef dit ongeveer gelijk. Meisjes haalden hun «achterstand» op jongens wat in. De zelfde periode liet een duidelijke afname zien in het alcoholgebruik door jongeren van tenminste eenmaal in de afgelopen vier weken. Over de hele linie vertoont het alcoholgebruik door jongeren dan ook geen zorgwekkende stijging.

Dit laat onverlet dat de subgroep van jongeren die regelmatig te veel drinkt (13% van het totaal in de leeftijd van 15 tot 25 jaar) juist méér is gaan drinken (NIPO 1995). Deze harde kern die, zoals in de notitie Jeugdcriminaliteit ook is vermeld, tevens meer betrokken is bij criminaliteit, verdient extra aandacht.

Een wijziging van de Drank- en Horecawet, waarin nieuwe bepalingen geregeld zullen worden met betrekking tot de verkrijgbaarheid, is thans in voorbereiding. Ik zal in het interdepartementale overleg bevorderen dat bepaalde plaatsen in relatie tot jeugdige doelgroepen aan stringentere regelgeving kunnen worden onderworpen.

23

Tot de crimineel-actieve verslaafden behoort vooral de groep van jong-volwassenen tussen 20 en 25 jaar. Kan een overzicht worden gegeven van de soorten criminaliteit en percentages respectievelijk als gevolg van handel en verwerving van hard drugs en soft drugs? Kunnen tevens ter zake cijfers worden verstrekt over het aantal allochtone en autochtone jongeren? (blz. 9).

Zoals in de notitie Jeugdcriminaliteit vermeld, zijn 20–25 jarigen oververtegenwoordigd onder de crimineel actieve verslaafden die door de politie worden geregistreerd als (nog) niet bekend bij de verslavingszorg. Allochtone jongeren zijn in deze categorie bovenproportioneel vertegenwoordigd. Dit betekent niet dat 20–25 jarigen het merendeel vormen van alle crimineel actieve verslaafden. Een en ander blijkt onder meer uit een inventarisatie van de GG&GD Amsterdam uit 1994 en de GGD-cijfers uit Rotterdam over 1994. Het betreft hier verslaafden aan harddrugs.

Naar aard van de delicten, gepleegd door harddrugs-verslaafden, gaat het vooral om de veel voorkomende lokale criminaliteit: vermogensdelicten zoals woninginbraak, autokraak, diefstal met geweld, beroving op straat en winkeldiefstal. Onderzoek van Intraval uit 1995 laat zien dat het aandeel van verslaafden in het totaal van deze delicten varieert van zo'n 30% in middelgrote steden tot zo'n 40% in de grote steden.

Uiteenlopend onderzoek laat zien dat van alle delicten gepleegd door harddrugsverslaafden, bovengenoemde vermogensdelicten gezamenlijk het grootste deel vormen. Kleinhandel op de lokale drugsmarkt volgt als tweede illegale inkomstenbron. Over de exacte percentages zijn echter geen recente landelijke gegevens voorhanden; hiervoor bestaat geen standaardregistratie. De cijfers zijn niet uit te splitsen voor de leeftijdsgroep tot 25 jaar, maar er is geen reden te veronderstellen dat dit zou afwijken van het totaalbeeld voor alle leeftijdscategorieën.

Verwervingscriminaliteit in relatie tot softdrugs-gebruik komt voorzover bekend slechts op zeer beperkte schaal voor. Exacte cijfers zijn niet voorhanden. Dit geldt ook voor kleinhandel in softdrugs, die zoals bekend geen opsporings- en vervolgingsprioriteit heeft. Voorzover bekend komt dit buiten het bestaande circuit van coffeeshops en soortgelijke verkooppunten slechts beperkt voor.

Over het geheel is geen exacte onderverdeling te maken naar allochtone en autochtone jongeren. Allochtone jongeren zijn binnen de categorie niet-bekende crimineel actieve verslaafden bovenproportioneel vertegenwoordigd.

24

Zijn gegevens bekend over de verhouding van het aantal (percentage) allochtone jeugdige verdachten tot het totale aantal jeugdige verdachten? Zo ja, kunnen deze verstrekt worden? (blz. 9).

Sinds 1974 wordt, in het kader van het algemene minderhedenbeleid, door het CBS niet (meer) naar etnische achtergrond van verdachten geregistreerd. Betrouwbare gegevens over het aandeel van allochtone jongeren in het totaal aantal jeugdige verdachten zijn dan ook schaars. De beperkte gegevens die voorhanden zijn, wijzen evenwel op een hoger criminaliteitsniveau onder bepaalde groepen jeugdigen (met name Marokkaanse jongeren). In de Integrale Veiligheidsrapportage 1994 worden bijvoorbeeld gegevens gepubliceerd uit een onderzoek naar geregistreerde politiecontacten van minderjarige Surinamers, Turken en Marokkanen in de grote steden in 1992. Volgens dit onderzoek is een kwart van alle Marokkaanse jongens van tussen de 12 en 17 jaar die in de grote steden wonen, in 1992 met de politie in aanraking gekomen wegens een misdrijf. Van de Turkse, Surinaamse en Nederlandse jongens in de grote steden heeft ongeveer 5% tot 8% geregistreerde politiecontacten. Landelijke cijfers over het aandeel van allochtone jongeren in het totaal aantal aangehouden jongeren ontbreken echter.

Om te kunnen bepalen welk deel van de allochtone jeugd verantwoordelijk is voor het hogere criminaliteitsniveau onder deze groep en om de noodzaak/het effect van op allochtonen gericht beleid te kunnen vaststellen, is door de commissie Van Montfrans in haar rapport dan ook aanbevolen om registratie naar etniciteit opnieuw in te voeren.

25

Hoe luiden de strikte definitie en de ruime definitie van het begrip «harde kern»? (blz. 9).

De strikte definitie van «harde kern» heeft betrekking op minderjarigen en luidt: «Jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar die in drie maanden minstens twee keer een delict hebben gepleegd dat als zwaar te kwalificeren is en «ooit» ten minste twee keer door de politie zijn aangehouden en voor verhoor meegenomen naar het bureau». (Ferwerda, Versteegh en Beke, De harde kern van jeugdige criminelen, Tijdschrift voor Criminologie, 1995/2). Zware delicten zijn o.m. diefstal met geweld, handel in hard drugs, zware mishandeling.

De ruime definitie heeft betrekking op zowel minder- als meerderjarigen en luidt: «Jongeren in de leeftijd van 12 tot 25 jaar die in drie maanden minimaal twee typen delicten hebben gepleegd die als zwaar zijn te kwalificeren én de jongeren die in drie maanden maximaal één zwaar delict en/of een scala aan typen lichte delicten hebben gepleegd». (Beke en Kleiman, De harde kern in beeld, 1992).

De voorlopige definitie van het WODC ten behoeve van onderzoeksdoeleinden luidt: «een relatief klein deel van de criminele jongeren dat vaak en veel delicten pleegt, waardoor zij regelmatig met politie en justitie in aanraking komen». (WODC, concept onderzoeksopzet «Evaluatie harde kernprojecten», 1995).

26

«Alhoewel het op grond van de huidige kennis niet mogelijk is de exacte omvang van de harde kern aan te geven, moeten we er in ieder geval van uitgaan dat er tienduizenden jeugdigen en jong-volwassenen zijn, die veel en/of ernstige delicten plegen ...» Waar is het «in ieder geval tienduizenden» op gebaseerd? Kan een bandbreedte worden aangegeven van het geschatte aantal «harde-kern-jongeren»; ligt het bij voorbeeld meer bij twintigduizend of tweehonderdduizend jongeren? (blz. 9).

Zie antwoord 63.

27

Is er ook een registratie van verschillende methoden van aanpak van de politie ten opzichte van de minderjarigen? In Amsterdam-Osdorp bij voorbeeld betreft de politie Marokkaanse vaders bij de contacten met Marokkaanse minderjarige verdachten. Is het niet zinvol de effecten van de verschillende manieren van aanpak te meten en daarvoor beleid te ontwikkelen? (blz. 11).

Er is geen inventarisatie voorhanden van de verschillende methoden van aanpak van de politie ten opzichte van minderjarigen. Ik kan derhalve niet aangeven in welke mate er sprake is van verschillende methoden en uiteraard ook niet welke resultaten daarmee mogelijk worden behaald. In het kader van het beleidsprogramma «Aanpak jeugdcriminaliteit» wordt momenteel gewerkt aan een inventarisatie van lopend onderzoek op het terrein van de jeugdcriminaliteit, zodat vervolgens bepaald kan worden waar leemten liggen en nader/verder onderzoek wenselijk is. Ik zal het aspect van verschillende benaderingsmethoden van de politie bij deze inventarisatie en programmering betrekken.

28 en 29

Wanneer wordt het overleg gevoerd over de leemte in de registratie van criminaliteit onder jongeren onder de 12 jaar? (blz. 11).

Wanneer wordt dit overleg afgerond? (blz. 11).

In het najaar van 1995 is een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van justitie, Halt-Nederland, het OM en de politie, gestart die zich buigt over de problematiek van de «12-minners». In dit kader zal tevens worden gesproken over de registratie van deze categorie jongeren. Verwacht wordt dat deze werkgroep medio 1996 zal rapporteren.

30 en 31

Is het de bedoeling dat procesverbalen van alle jongeren die verdacht worden van een delict, in het cliëntvolgsysteem worden opgenomen? Waarom is niet gekozen voor een meer beperkte groep voor wie het gevaar van afglijden het grootst is, bij voorbeeld informatie van second-offenders of ná de eerste HALT-afdoening? (blz. 11-12).

Door wie en wanneer wordt het cliëntvolgsysteem op het punt van waarborgen van de privacy uitgewerkt? (blz. 11-12).

In een binnenkort te starten definitiestudie zullen bovengenoemde vragen nader aan de orde worden gesteld. Afronding van deze studie wordt medio 1996 verwacht.

32

Vanaf welke leeftijd onder de 12 jaar wordt het cliëntvolgsysteem opgezet? Wordt hier dezelfde leeftijd aangehouden als bij het self-reportonderzoek, te weten 8 jaar? (blz. 11-12).

Voor het cliëntvolgsysteem is sprake van drie leeftijdscategorieën:

- 12-minners: 8 t/m 11-jarigen;
- 12- t/m 17-jarigen;
- 18- t/m 24 jarigen.

Het systeem wordt in eerste instantie ontwikkeld en gerealiseerd voor de leeftijdscategorie 12- t/m 17-jarigen. Het zal echter in principe ook toepasbaar moeten zijn voor de twee andere categorieën. Daartoe wordt in de fase Definitiestudie nagegaan of:

- a. voor de categorie 18- t/m 24 jarigen systemen uit het volwassenen- strafrecht voldoende bruikbaar zijn; dit zijn bijv. HKS/CVI (Herkennings- dienstsystemen bij politie en de bijbehorende Centrale Verwijsindex); VIPS (Verwijsindex Personen Strafrechtshandhaving bij Openbaar Ministerie en gevangeniswezen) en JD (Justitiële Documentatie)
- b. van welke bijzondere afwijkingen en situaties sprake is voor de categorie 12-minners. De definitiestudie dient de besluitvorming mogelijk te maken of het CVS alleen voor de middelste leeftijdscategorie of ook voor een of beide andere categorieën wordt opgezet.

33

Kan een schatting worden gemaakt van de kosten en de extra werklust van het cliëntvolgsysteem in totaal en uitgesplitst naar de verschillende participanten? Wanneer wordt het plan van aanpak naar de Kamer gestuurd en wat houdt een «bescheiden cliëntvolgsysteem» in? (blz. 11-12).

De inschatting van de kosten en extra werklust totaal en uitgesplitst naar de verschillende participanten kan pas in een later stadium worden gemaakt.

Een «bescheiden» cliëntvolgsysteem betekent dat het systeem in eerste instantie een beperkt aantal gebruikers en een minimum inhoud zal hebben en niet alle leeftijdscategorieën zal bevatten.

Redenen hiervoor zijn de beperkte tijd, budget en de status van aan te sluiten systemen, terwijl het toch wenselijk is snel een werkbaar systeem te hebben.

34

Hoe is het op dit ogenblik gesteld met de desbetreffende registraties bij de politie en het openbaar ministerie? (blz. 11-12).

In de situatie betreffende registraties bij politie en O.M. is recent geen verandering gekomen. Dit impliceert dat de politie vooralsnog niet overal een systematische registratie voert van strafbare feiten gepleegd door kinderen jonger dan twaalf, noch – apart – van jong-volwassenen in de leeftijd van achttien t/m vierentwintig jaar. De gegevens die aan het CBS worden geleverd – dat zijn de gegevens waarop rapportage over bekend geworden criminaliteit is gebaseerd – laten derhalve differentiatie naar bepaalde leeftijdscategorieën niet toe.

35

Welke cliëntvolgsystemen voor jeugdigen bestaan reeds? Hoe zal afstemming met bestaande cliëntvolgsystemen worden bevorderd? (blz. 12).

In de definitiestudie zal aandacht worden besteed aan cliëntvolgsystemen in het onderwijs, zoals leerlingvolgsystemen en spijbelregistratie. Daarnaast bestaan er lokale, al dan niet geautomatiseerde initiatieven in Friesland, Groningen en Hollands Midden waarin informatie van politie, raad, OM en soms jeugdhulpverlening met elkaar in verband wordt gebracht. Nadere analyse zal moeten uitwijzen in hoeverre – ook gelet op privacy-overwegingen – elementen van deze systemen bij het cliëntvolgsysteem bruikbaar zijn.

36

Heeft het voorgenomen «clientvolgsysteem» voor jeugdigen dezelfde mogelijkheden als het systeem dat politie en openbaar ministerie gebruiken bij de vervolging van volwassenen? (blz. 11).

Het cliëntvolgsysteem voor jeugdigen beoogt meer, met name sociaal-pedagogische, achtergrondinformatie ter beschikking te krijgen dan bij volwassenen gebruikelijk is.

37

Levert de privacybescherming van een cliëntvolgsysteem (registratie) andere dan wel eigen problemen op ten aanzien van privacybescherming dan volwassen-registratieregisters? (blz. 11).

Bij de cliëntvolgregistratie kan sprake zijn van gegevens van jeugdigen, waar het strafrecht niet op van toepassing is naast gegevens die uit niet justitiële bronnen zijn verkregen.

Uiteraard zal net zo zorgvuldig met de privacy moeten worden omgegaan.

38

Wanneer wordt het cliëntvolgsysteem voor jeugdigen operationeel? (blz. 13).

Het systeem wordt operationeel na de fase van invoering. Dit zal op zijn vroegst najaar 1996 zijn.

39 en 40

Waarom is niet alle informatie en registratie die in het kader van de Regie in de Jeugdzorg wordt verzameld relevant? (blz. 12).

Waar zal de betrokkenheid van de jeugdhulpverlening en het onderwijs te zijner tijd van afhangen? (blz. 13).

Zie het antwoord op vraag 33 t.a.v. het begrip «bescheiden».

41

Welk resultaat wordt precies beoogd met de voorgenomen WODC-onderzoeken jeugdcriminaliteit? (blz. 13).

Geconstateerd moet worden dat de afgelopen jaren veel kennis is vergaard over aard, omvang en achtergronden van jeugdcriminaliteit. Door die toename van kennis is evenwel ook duidelijk geworden dat het op een aantal (deel)terreinen nog aan inzicht ontbreekt. Waar het gaat om criminaliteit gepleegd door bepaalde groepen jeugdigen (jonge kinderen, allochtonen, meisjes), moeten we ons vooralsnog behelpen met impressies; het ontbreekt aan betrouwbare, concrete gegevens. Nader onderzoek van het WODC en andere onderzoeksinstellingen dient hierin te voorzien.

Voorts kunnen we vaststellen dat overal in het land een begin is gemaakt met nieuwe experimentele aanpakken van jeugdcriminaliteit en dat andere aanpakken verder worden verbreid. Ik acht het noodzakelijk dat dergelijke aanpakken door middel van onderzoek, waaronder dat van het WODC, op hun effectiviteit worden geëvalueerd. Vervolgens kan de aanpak van jeugdcriminaliteit waar nodig worden geïntensiveerd of bijgesteld.

Daarnaast is het voor een goede en adequate ontwikkeling van beleid noodzakelijk voortdurend inzicht te hebben in de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit en de resultaten van bepaalde inspanningen. Derhalve kan niet volstaan worden met een enkel stand-van-zaken onderzoek, maar moet onze kennis «up-to-date» gehouden worden. Dat is de reden dat het WODC een aantal onderzoeken, waaronder dat naar de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit, een permanent karakter heeft toegekend.

42

Zal er onderzoek worden verricht naar het verband tussen de sociaal-economische positie van jongeren en criminaliteit? (blz. 13).

In de onderzoeksprogrammering van mijn departement is geen onderzoek opgenomen naar het verband tussen de sociaal-economische positie van jongeren en criminaliteit. Bij mijn weten loopt momenteel ook geen onderzoek daaromtrent bij universiteiten en andere onderzoeksinstituten. Wel is het zo dat in verschillende WODC-onderzoeken naar specifieke interventiemethoden bij jeugdige delinquenten, informatie over de sociaal-economische positie van de desbetreffende jongeren als relevante variabele wordt betrokken. Ik zal nagaan of het mogelijk is in een volgend onderzoek van het WODC naar de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit nadrukkelijker aan deze materie aandacht te besteden.

43

Kan een overzicht worden gegeven van de financiële impulsen die voor jeugdpreventie voor 1996 voortvloeien uit het «Veiligheidsbeleid»? (blz. 13).

In 1996 wordt in het kader van de landelijk ondersteunde methodiek-ontwikkeling dadergerichte preventie ca 2 miljoen besteed aan jeugdprojecten op het gebied van onder andere opvoedingsondersteuning, «harde kern» en school en criminaliteit. In het kader van de aanpak van de jeugdcriminaliteit (zie de Veiligheidsnota 1995–1998) wordt een bedrag oplopend tot f 68 miljoen in 1999 ter beschikking van de grote steden gesteld. Deze gelden zijn met name gericht op het versterken van preventieve activiteiten gericht op jeugdigen.

44

Welke mogelijkheden heeft de regering om te bevorderen dat ouders metterdaad waarden en normen aan hun kinderen overdragen? (blz. 14).

De rol van de overheid in dezen moet vooral in de voorwaarden-scheppende sfeer worden gezocht. Het betreft hier algemene opvoedingsondersteuning via consultatiebureaus, scholen, algemeen maatschappelijk werk enz. Opvoeders kunnen op vrijwillige basis gebruik maken van deze voorzieningen. Slechts in bijzondere gevallen kan door de rechter in de opvoedingssituatie worden ingegrepen bijvoorbeeld door middel van een ots.

45

Waaruit bestaat de ondersteuning door de regering van het concentratie- en reductiebeleid van gemeenten met betrekking tot coffeeshops? (blz. 14).

In de richtlijnen voor het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake strafbare feiten van de Opiumwet, Stcrt. 1994, 203, is door de vergadering van procureurs-generaal expliciet beschreven dat het OM actief zal optreden door de controle op de bestaande coffeeshops te vergroten. Aldus zal het OM samen met het lokaal bestuur de ongewenste gevolgen die coffeeshops voor hun omgeving kunnen hebben tegengaan.

Daarnaast is aangegeven dat een actieve rol van het OM het signaal geeft dat justitie het belang van de aanpak van de coffeeshops onderschrijft, de bestuurlijke aanpak strafrechtelijk ondersteunt en haar eigen verantwoordelijkheid daarin neemt.

Dit beleid wordt door het kabinet onderschreven in de Drugnota (blz. 37 e.v.).

46

Welke consequenties verbindt de regering aan de uitspraak van de rechtbank Breda in de zaak van de gemeente Tilburg versus een coffeeshop die in strijd met de voorwaarden, soft drugs aan minderjarigen had verkocht? (blz. 14).

De uitspraak van de rechtbank in Breda houdt in dat de gemeente Tilburg sluiting van de desbetreffende coffeeshops niet voldoende kon gronden op de APV en het daarop gebaseerde convenant met de coffeeshop-houders. Bij deze incidentele verkoop van cannabis aan twee minderjarigen wordt negatieve invloed op de openbare orde, veiligheid of gezondheid niet toereikend aangetoond geacht. Bovendien is de rechtbank van oordeel dat de nadelige gevolgen van sluiting voor de coffeeshop-houder onevenredig kunnen zijn in verhouding tot het met dit besluit te dienen doel. Immers, het voorkómen van herhaling van verkoop van softdrugs aan minderjarigen vanuit deze inrichting, kan tevens worden bereikt door het geven van een schriftelijke (laatste) waarschuwing.

De AHOJ-G criteria vormen het strafrechtelijke kader waarbinnen bij overtreding (bijvoorbeeld van de «J» van minderjarigen) de eigenaar/houder van een coffeeshop kan worden vervolgd. Ook dit laat echter nog de openstelling van de coffeeshop onverlet. Over sluiting van de coffeeshop gaat B&W, uiteindelijk afgestemd in het lokale driehoeks-overleg. In de driehoek wordt het plaatselijke coffeeshopbeleid bepaald, zoals ook in de Drugnota nog eens wordt onderstreept.

47

Hoeveel plaatsen staan ter beschikking aan het justitiële dwang- en drangbeleid? (blz. 15).

Basis voor het in gang gezette dwang- en drangbeleid is de «Nota inzake het beleid gericht op het verminderen van de door verslaafden veroorzaakte overlast» (TK 1993–1994, 22 684, nr. 12). Zoals de nota weergeeft is er sprake van een oplopende reeks van middelen tot en met 1997. De voornemens tot uitbreiding van het aantal plaatsen zoals weergegeven in de nota kunnen, nu het budget voor 1996 is opgehoogd met 12.5 miljoen, verder worden vervolmaakt. Dit houdt voor justitie bijvoorbeeld in dat het aantal plaatsen op drugvrije afdelingen (DVA's) dat momenteel ca. 300 bedraagt, eind 1997 totaal 620 zal zijn. Daarnaast zijn in de penitentiaire inrichting Demersluis te Amsterdam 24 straatjuncellen beschikbaar.

Ten aanzien van de ontwikkeling van vroeghulpinterventie-projecten in gemeenten kan worden meegedeeld dat inmiddels 28 gemeenten voor een financiële bijdrage in aanmerking zijn gekomen.

Zoals in de Drugnota van het kabinet is opgenomen (blz. 29) zullen in overleg met het OM 500 cellen worden gereserveerd voor de detentie van verslaafden die ernstige delicten plegen.

48

Op welke wijze worden dwang- en dwangmaatregelen ten aanzien van jeugdige delinquenten hard-drugsverslaafden gehanteerd? (blz. 15).

In het algemeen wordt het reeds eerder ingezette overlastbeleid gecontinueerd, en volgens voornemens in de Drugnota verder geïntensiveerd. In het kader van het grote-stedenbeleid krijgt dit nog eens extra aandacht.

Ook delinquente harddrugs-verslaafden jonger dan 25 jaar zijn hierin opgenomen (zie ook het antwoord op vragen 19 en 23). Voor minderjarigen bestaat, gezien de geringe omvang van de doelgroep, geen specifiek dwang- en drangproject.

49, 50 en 51

Welke sanctie staat er op leerplichtontduiking? Wanneer verschijnt de evaluatie waaruit blijkt of deze sanctie consistent wordt toegepast? Op welke termijn verwacht de regering dat de nakoming van de Leerplichtwet volledig wordt gehandhaafd? (blz. 15).

Op welke wijze en met welke frequentie vindt controle plaats op naleving van de Leerplichtwet in het onderwijs dat volgt op de basisschool? (blz. 15).

Waarom heeft een evaluatie van het toezicht op leerplicht door de gemeenten nooit aanleiding gegeven tot overleg met de rechterlijke macht over verscherpte handhaving? (blz. 15).

Overtredingen van de Leerplichtwet 1969 kunnen bestraft worden met maximaal een maand hechtenis of een geldboete van maximaal fl.5000,-. Sinds 1 augustus 1994 kunnen ook jongeren vanaf 12 jaar hiervoor in aanmerking komen. Een bestraffing met een taakstraf is eveneens mogelijk.

Overigens wordt gedifferentieerd gebruik gemaakt van deze sancties op overtreding van de Leerplichtwet 1969, zowel door het OM in zijn strafvordering als door de zittende magistratuur in zijn strafoplegging.

Overtredingen die voor een strafrechtelijke benadering in aanmerking kunnen komen, betreffen het zgn. luxe verzuim en het zgn. signaalverzuim. Bij het eerstgenoemde type verzuim gaat het om een berekend risico; luxe verzuim kan derhalve met een hoge pakkans en straf worden bestreden.

Dit ligt minder voor de hand in het geval van verzuim dat een signaal is van gezins- of maatschappelijke problemen. In dat geval kan toepassing van het strafrecht zinvol zijn in combinatie met maatregelen in de sfeer van de hulpverlening maar ook een benadering vanuit het civiele jeugdrecht. Een verscherpte handhaving is dus niet altijd gewenst.

Daarbij komt dat zowel individuele scholen als gemeenten onderling verschillen voor wat betreft hun verzuimbeleid en OM en zittende magistratuur daarvan afhankelijk zijn voor hun handhavingsmogelijkheden.

Tegen deze achtergrond en vanwege het feit dat een systematische evaluatie van het toezicht op de recent herziene Leerplichtwet nog niet systematisch kon worden uitgevoerd, is er tot nog toe geen aanleiding geweest tot overleg met OM en zittende magistratuur over verscherpte handhaving. Een dergelijke evaluatie wordt momenteel voorbereid; zij zal plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van het ministerie van OCW en in nauw overleg met het Platform Uitvoering Leerplichtwet, waaraan het OM deelneemt en waarin het ministerie van Justitie waarnemer is. Naar verwachting zullen de eerste resultaten eind 1996 bekend zijn.

Onderwerpen van onderzoek zijn de achtereenvolgende schakels – scholen, leerplichtambtenaren/gemeenten, OM – in de keten van toezicht op de leerplicht en handhaving van de leerplichtwet, incl. de toepassing van sancties. De met ingang van 1 augustus 1994 geldende aanpassingen van de Leerplichtwet 1969 beogen een grotere eenduidigheid in de activiteiten van ieder van deze schakels.

52

Zijn er gegevens over recidiveren van jongeren na een arbeidspassingstraject? (blz. 15).

Uit een onlangs gepubliceerd WODC-onderzoek naar de Vakopleidingen van Huis van Bewaring Havenstraat blijkt dat 64% van de (33) deelnemers aan de eerste drie vakopleidingen tot «junior roustabout» of industrieel reiniger, na gemiddeld 2½ jaar (opnieuw) recidiveert. Het betreft hier jong-volwassenen (tot 35 jaar) die in de laatste fase van hun vrijheidsstraf gedurende 7 weken worden «klaargestoomd» voor een functie in de

off-shore of de industriële reiniging. De gemiddelde duur van de vrijheidsstraf die zij uitzaten bedroeg 14 maanden; een behoorlijk «zware» doelgroep dus.

Bij de zware leer/werkstraffen voor jongeren en jongvolwassenen, zoals Cashba, DTC en de Kwartaalcursus, maken arbeidstoeleiding door middel van werk en kennismakingsstages bij bedrijven en deelname aan speciale opleidingen en dergelijke, deel uit van het programma.

Daarnaast worden de deelnemers getraind in sociale vaardigheden en ontvangen zij onderwijs, onderricht in hout- en metaalbewerking, creatieve technieken en sport. Deelname aan een dergelijk 13 weken durend dagprogramma dient ter vervanging van ten minste zes weken detentie. Onderzoek van het WODC toont aan dat de deelnemers die het intensieve programma afmaken (variërend van 50% tot 63% van alle deelnemers) aanzienlijk minder vaak recidiveren dan de vergelijkingsgroep, bestaande uit jeugdigen die ten minste zes weken gedetineerd zijn geweest.

Voor dergelijke projecten geldt steevast, dat de resultaten zeker niet slechter en vaak zelfs gunstiger zijn dan wanneer betrokkenen «louter» een vrijheidsstraf zouden hebben ondergaan. In de desbetreffende onderzoeken is gewerkt met zogenoemde vergelijkingsgroepen, bestaande uit veroordeelden die een vrijheidsstraf hebben ondergaan. De resultaten van deze vergelijkingsgroepen zijn doorgaans minder goed.

Over de effecten van deelname aan de Jeugdwerkinrichting op recidive zijn nog geen gegevens beschikbaar. Informatie hieromtrent wordt verzameld in 1996, evenals van de deelnemers aan het arbeidstoeleidingsproject «Binnenste Buiten» van Penitentiair Trainingskamp De Corridor (een half open inrichting voor jong-volwassenen te Zeeland, Noord-Brabant).

53

Welke projecten bestaan er tot nu toe ter bevordering van arbeidsinpassing na detentie of taakstraffen? Hoeveel jongeren hebben eraan deelgenomen? (blz. 15).

Justitiële jeugdinrichtingen hebben niet alleen als opdracht om de door de rechter aan jongeren opgelegde vrijheidsbeneming te effectueren, maar ook om deze jongeren tijdens de detentie voor te bereiden op hun terugkeer in de maatschappij. Veel van deze jongeren ontbreekt het aan voldoende kennis en vaardigheden om zich op acceptabele wijze in de maatschappij te handhaven. Om na de detentie hun kansen in de maatschappij te vergroten wordt in de inrichtingen gewerkt aan versterking van het (persoonlijke, praktische en sociale) gedragsrepertoire, verhoging van het kennisniveau en ontwikkeling van beroepsvaardigheden. De instrumenten hiervoor zijn: opvang in groepsverband, pedagogische begeleiding, een educatief dagprogramma bestaande uit (op het niveau en de interesse van de individuele jongeren afgestemd) onderwijs, vorming en vakopleiding, en (vooral in de behandelinrichtingen) een individueel behandelaanbod. Binnenkort zullen (zoals aangegeven op p. 21 van de notitie) door Justitie en Onderwijs naar aanleiding van desbetreffende door de commissie Etty uitgebrachte aanbevelingen voorstellen worden gedaan om de kwaliteit en effectiviteit van het onderwijs aan jeugdigen opgenomen in de justitiële jeugdinrichtingen te verbeteren.

Aan jongeren die veroordeeld zijn tot een behandelmaatregel kunnen in de loop van hun verblijf op grond van aangetoonde gedragsverbetering toenemende vrijheden worden toegekend, waaronder het deelnemen aan werkstages bij werkgevers in de buurt van de inrichting. Eenzelfde mogelijkheid zal ook worden gecreëerd voor jongeren die veroordeeld zijn tot een detentiestraf, nu recent de maximum duur daarvan is opgetrokken van een half jaar tot twee jaar. Met het oog daarop wordt in de in

voorbereiding zijnde Beginselenwet voor de justitiële jeugdinrichtingen de mogelijkheid geschapen van een begeleid scholings- en trainingsprogramma buiten de inrichting in de laatste fase van de detentie. Ook hiermee wordt beoogd de arbeidsinpassing al tijdens de detentiestraf te bevorderen. Voor toepassing van die externe werkprojecten spelen arbeidsvoorziening en werkgevers (voor het beschikbaar stellen van arbeidsplaatsen) en de reclassering (met het oog op de begeleiding) een essentiële rol. Getracht zal worden met deze instanties tot afspraken te komen over hun noodzakelijke inzet bij de effectuering van die externe programma's.

De ontwikkeling van nazorgprojecten bevindt zich in een beginstadium. Op dit moment zijn er geen concrete resultaten voorhanden. Op grond van een beperkt steekproefonderzoek onder reclasseringscliënten (vanaf 18 jaar) kan een schatting worden gemaakt van een aantal van 240 deelnemers per jaar.

54

Hoe luiden de «algemene maatregelen» die de «arbeidsinpassing» na detentie of taakstraffen moeten bevorderen? Met behulp van welke instrumenten wordt de arbeidsinpassing na detentie bevorderd? Wat zijn de resultaten tot nu toe? (blz. 16).

Gedoeld wordt op de maatregelen voor (langdurig) werklozen, zoals die door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en/of de Arbeidsvoorzieningsorganisatie worden getroffen. Het gaat daarbij om instrumenten in de sfeer van scholing, training, begeleiding, werkervaring en gesubsidieerde arbeid.

Dit instrumentarium is in deze kabinetsperiode geïntensiveerd.

Voor langdurig werklozen gaat het daarbij om intensivering van in hoofdlijnen 3 typen maatregelen ter bevordering van de arbeidsinschakeling van langdurig werklozen. Ten eerste: het verstrekken van loonkostensubsidies met het oog op verlaging van de loonkosten van bestaande arbeidsplaatsen. Ten tweede: het creëren van extra werkgelegenheid. Ten derde: het verrichten van onbeloonde activiteiten met behoud van uitkering.

Voor jongeren gaat het om de inzet zoals neergelegd in de Jeugdwerkgarantiewet (JWG). Dit heeft als doel het voorkomen van langdurige werkloosheid onder jongeren en is bestemd voor jongeren die er niet in slagen op eigen kracht een baan te vinden. Deze komen na 6 of uiterlijk 12 maanden in aanmerking voor een tijdelijke werkervaringsbaan of een voorbereidend programma. In plaats van een uitkering ontvangt de jongere een loon. Het is de bedoeling dat de jongere doorstroomt van een werkervaringsbaan naar een reguliere baan.

55

Betekent deze «arbeidsinpassing» dat delinquente jongeren hulp krijgen bij het vinden van werk, terwijl brave jongeren die hulp niet krijgen? (blz. 16).

Het kabinet geeft er zich rekenschap van dat rechtvaardiging van extra aandacht voor de arbeidsinpassing van delinquente jongeren niet alleen kan liggen in het besef dat maatschappelijke binding (via werk) criminaliteit voorkomt. Een beleid dat eenzijdig vanuit die invalshoek onderscheid maakt tussen delinquente en niet-delinquente jongeren, loopt het risico als onrechtvaardig ervaren te worden.

Er zijn echter nog twee redenen die extra aandacht rechtvaardigen. Allereerst het feit dat ex-delinquente jongeren gelet op hun gemeenschappelijke kenmerken, niet meer, maar wel specifieke aandacht behoeven. Voorbeelden hiervan zijn in de notitie genoemd: de jeugdwerkinrichtingen en de methodiekontwikkeling voor de harde kern. In de tweede plaats het

effect van de periode van hechtenis op de arbeidsmarktpositie van ex-gedetineerden. Bij arbeidsmarktmaatregelen is het gebruikelijk om personen met een vergelijkbare positie op de arbeidsmarkt, gelijk te behandelen. Het kabinet is van mening dat het in dat licht gerechtvaardigd is om de periode van detentie gelijk te stellen met een periode van werkloosheid. Dit zal worden vertaald in de verschillende arbeidsmarktmaatregelen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De reclassering zal daardoor meer gebruik kunnen maken van algemene arbeidsmarktmaatregelen bij de maatschappelijke reïntegratie van ex-gedetineerden.

56

Welk deel van de inkoopbudgetten voor arbeidsvoorzieningsdiensten kunnen gemeenten inzetten voor ex-gedetineerden? (blz. 16).

In de twee convenanten in het kader van het grote stedenbeleid is voorzien dat de minister van SZW ten laste van de Rijksbegroting de betreffende grote steden geld beschikbaar zal stellen voor inkoop van bemiddelingsactiviteiten bij Arbeidsvoorziening en/of derden. Vooralsnog betreft het inkoopbudgetten voor een totaalbedrag dat oploopt van 35 mln. in 1996 naar 50 mln. in latere jaren.

Doelgroep zijn moeilijk plaatsbare uitkeringsgerechtigden. Deze groep is gedefinieerd als personen die langer dan één jaar een bijstands- of IOAW/IOAZ-uitkering ontvangen. Ook kan het gaan om personen die inclusief hun WW-periode langer dan één jaar uitkeringsgerechtigd zijn. Het kabinet wil daarbij de betrokken gemeenten de mogelijkheid geven om ook personen onder de doelgroep te laten vallen die als hun periode van detentie wordt gerekend als periode van werkloosheid, langer dan één jaar werkloos zijn.

Gegeven genoemde doelgroep is het aan gemeenten te beslissen in welke mate men deze budgetten inzet voor ex-gedetineerden.

Op dit moment is in elk geval de gemeente Amsterdam, blijkens haar bij het Rijk ingediende actieplan Jeugd en Veiligheid, voornemens een deel van het inkoopbudget in te zetten voor jeugdigen en jong-volwassenen uit de zgn. D-categorie «onbemiddelbare» jongeren, waaronder jongeren met justitie- en politiecontacten.

57

Hoeveel jonge ex-gedetineerden komen er per jaar gemiddeld op de arbeidsmarkt terecht? Met welke «toegesneden aanpakken» zal geëxperimenteerd worden, en op welke wijze? (blz. 16).

Bij het gevangeniswezen, de reclassering en de regionale bureaus arbeidsvoorziening wordt niet geregistreerd hoeveel jonge ex-gedetineerden op de arbeidsmarkt terecht komen.

Op grond van een beperkt steekproefonderzoek onder reclasseringscliënten (vanaf 18 jaar) kan een schatting worden gemaakt van een aantal van 240 per jaar.

Ook individuele trajectbegeleidingen worden niet apart geregistreerd, maar in het geheel van produktiegegevens van de reclassering (op de onderdelen hulp en steun en taakstraffen) dan wel het gevangeniswezen, meegenomen.

Bevorderd wordt dat de landelijke registratie op individuele trajecten plaatsvindt en beschikbaar zal komen. Zie ook het antwoord op vraag 53.

58

Wordt met de zinsnede «...worden niet sterk gehinderd door gewetensvragen.» gewoon bedoeld: «missen een geweten»? Zo neen, wat wordt dan wel precies bedoeld? Zo ja, waarom staat dat niet zo in de notitie? (blz. 16).

Met de zinsnede «...worden niet sterk gehinderd door gewetensvragen» wordt bedoeld dat de bewuste harde kern-jongeren in het algemeen geen spijtgevoelens hebben, of althans tonen, over de door hen gepleegde delicten, omdat zij er eigen normen op na houden. Bepaalde gedragingen of criminele handelingen beschouwen zij als normaal. Er kan uiteraard niet zonder meer gesteld worden dat deze jongeren «een geweten missen».

59

Wanneer behoort een jongere tot de «harde kern», naast het feit dat bij deze jongere sprake moet zijn van een meervoudige maatschappelijke achtergrond? (blz. 16).

Zie het antwoord op vraag 25.

60

Welke bestuurlijke instrumenten en maatregelen zijn er voor de noodzakelijk geachte grotere beheersing van het aanbod en de vraag naar audiovisuele geweldproducties? (blz. 16).

Zie het antwoord op vraag 61.

61

Welke voornemens bestaan er dan wel zijn in studie ter concrete beheersing van het aanbod van audiovisuele geweldproducties? (blz. 16).

Overeenkomstig het gestelde in de memorie van toelichting op de VWS-begroting voor 1996 gaat de gedachte momenteel uit naar de inrichting van een onafhankelijk instituut voor de classificatie van zo mogelijk alle audiovisuele produkten in Nederland. Gekoppeld hieraan zal vermoedelijk aanpassing of aanscherping nodig zijn van de Mediawet, de Wet op de Filmvertoningen alsmede het met de videobranche gesloten convenant. In aanvulling op het bovenstaande wordt door de Raad van Toezicht Videovoorlichting momenteel gewerkt aan een actieplan ter verdere beheersing van het (extreme) geweldsaanbod. Hierover heeft de Staatssecretaris van VWS op 28 november jl. nader bericht gestuurd naar de voorzitter van de vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

In aanvulling op het bovenstaande wordt momenteel onderzoek verricht naar relevante wet- en regelgeving in de ons omringende landen; de (on)mogelijkheden van media-educatie; technische hulpmiddelen voor het blokkeren van gewelddadige of anderszins voor jeugdigen ongeschikte tv-signalen.

62

Welke wetenschappelijke constatering zijn voorhanden over het verband tussen audiovisueel geweld en jeugdcriminaliteit? (blz. 16).

Er bestaat zeer veel (inter)nationaal wetenschappelijk onderzoek naar de gewelddadige werking van geweldsfilms. Het overgrote deel van dit onderzoek bevestigt dit verband. Het huidige onderzoek richt zich dan ook niet meer zozeer op de aanwezigheid van een gewelddadige relatie maar voornamelijk op de omstandigheden waaronder die zich voor doet. Zo is er de laatste jaren vrij veel onderzoek verricht naar het type kijker en het type film. Uit de vele wetenschappelijke onderzoeken hierover kan genoemd worden dat jongens gemakkelijker door geweldsbeelden worden aangestoken dan meisjes en dat de stimulatie-effecten toenemen naarmate films als realistischer worden gezien.

63

Hoeveel jongeren vormen de «harde kern» groep probleemjongeren? (blz. 16).

Het is niet precies bekend hoeveel jongeren de «harde kern» groep probleemjongeren vormen, omdat dit aantal mede afhankelijk is van de gehanteerde definitie. Op basis van her-analyse van self-report-onderzoeken onder minderjarigen (Ferwerda, Versteegh en Beke, De harde kern van jeugdige criminelen, 1995) komt men tot de voorlopige schatting van ruim 20 000. Dit is onderwerp van nadere studie. In de meta-evaluatie van vijf harde kern-projecten zal het WODC onder meer nagaan of het mogelijk is een antwoord te geven op de vraag hoe groot de harde kern in een bepaalde stad is en welk deel van de jeugd-criminaliteit de harde kern voor haar rekening neemt.

64

In welke gebieden zijn de 10 projecten methodieontwikkeling (meelopers) «harde kern aanpak»? (blz. 17).

De steden/gebieden waarin projecten aanpak harde kern en/of meelopers lopen, zijn: Arnhem, Cuyk, Den Haag, Deventer, Groningen, Haarlem, Leiden, Lelystad, Rotterdam, Zaanstreek.

65

Waaruit bestaat en hoe groot is de capaciteit die wordt gereserveerd als sanctie in het kader van schending van het zogenaamde trajectcontract? (blz. 17).

De sanctie op het niet nakomen van een trajectcontract zal van geval tot geval worden bepaald. In principe wordt hiervoor geen celcapaciteit gereserveerd. Als het jongeren betreft die in het traject zijn geplaatst in het kader van schorsing van voorlopige hechtenis, worden zij bij schending van het trajectcontract weer bij het OM aangemeld. Het is dan aan het OM om de betreffende jongere al dan niet met voorrang te laten opnemen in een opvanginrichting (minderjarigen) dan wel Huis van Bewaring (meerderjarigen).

66

Welke financiële middelen zijn beschikbaar voor de implementatie van de experimenten gericht op de aanpak van allochtone jongeren-criminaliteit? (blz. 17).

In principe zijn alle middelen die in het kader van het veiligheidsbeleid (i.c. de paragraaf «jeugd en veiligheid») door de regering aan het lokale niveau beschikbaar worden gesteld, aan te wenden. Ditzelfde geldt voor de terzake «aanpak jeugdcriminaliteit» bij het Ministerie van Justitie beschikbare financiële middelen. In welke omvang er daadwerkelijk middelen beschikbaar worden gesteld zal afhankelijk zijn van de aard van de projecten.

67

Welke concrete resultaten heeft het overleg in het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) in het kader van werkervaringsplaatsen en grote werkgelegenheid opgeleverd? (blz. 17).

De discussie over de mogelijkheden van het creëren van werkervaringsplaatsen in relatie tot criminaliteitsbeheersing is in het Platform nog in een beginnend stadium.

68

Hoe is het op dit moment met de «commitment van bedrijven» gesteld als het gaat om werkervaringsplaatsen voor deze jongeren? Waarom speelt de horeca een specifieke rol? (blz. 17).

Gegeven de voorkeur van werkgevers voor de bestgekwalificeerde en gemotiveerde werknemers op de arbeidsmarkt, is duidelijk dat op dit vlak, gegeven ook het antwoord op vraag 67, op korte termijn geen groot-scheepse resultaten te verwachten zijn. Dit neemt niet weg dat aandacht door het NPC aan deze problematiek een belangrijke bijdrage zal kunnen leveren.

69

Hoeveel werkervaringsplaatsen zijn er voor ex-gedetineerden? (blz. 17).

Hoeveel werkervaringsplaatsen bezet worden door ex-gedetineerden wordt niet geregistreerd.

Noch Arbeidsvoorziening, noch de reclassering houden gegevens dienaangaande bij in hun standaardregistratie.

70

Welke regio's voldoen aan «wat als een minimale voorziening gekenmerkt zou kunnen worden»? Wat omvat deze huidige «minimale voorziening»? Hoe komt het dat in deze regio's wel sprake is van deze «minimale voorziening» en in de andere niet? (blz. 18).

Over de precieze inhoud van de «minimale voorzieningen» is nog overleg gaande, mede omdat de resultaten van een van de pilotprojecten nog niet beschikbaar zijn. Daarom is ook nog niet te bepalen welke regio's aan bedoelde minimale voorzieningen voldoen. Wel kan gesteld worden dat er een aantal regio's beschikt over goede voorzieningen, die zeker in het voorstel voor minimale voorzieningen terug te vinden zijn. Te denken valt aan een regionale JZZ-afdeling, een behoorlijk aantal JZZ-specialisten, een goed doorverwijzingsstelsel, centrale aanspreekpunten en een regeling voor 24-uurs bereikbaarheid.

71

Om welke reden(en) en in welke mate wordt een koppeling van de jeugdtaak en de zedentaak van de politie noodzakelijk/wenselijk geacht? (blz. 18).

Op grond van de verwevenheid van de jeugd- en zedentaken, waarbij gedacht kan worden aan zowel beroepshouding en communicatieve vaardigheden als aan specifieke deskundigheden, zoals juridische kennis, aspecten van gedragsbeïnvloeding en van relationele en emotionele aspecten, is er steeds een koppeling geweest tussen de jeugdpolitie en de zedenpolitie. De koppeling ligt daarom ook nu nog voor de hand en om deze reden zie ik, hierin gesteund door deskundigen uit de politie, geen aanleiding een ontkoppeling tussen de jeugd- en zedentaak te bepleiten.

72

Welke mogelijkheden heeft de regering om de feitelijke personeelsinzet van de «minimale toerusting» per korps voor jeugd- en zedenzaken te garanderen? (blz. 18).

De noodzaak te voorzien in een goed functioneren van de korpsen op het gebied van jeugd- en zedenzaken wordt breed gedragen. Ik zie daarom geen belemmeringen voor het maken van goede afspraken met de korpsbeheerders over de genoemde minimale voorzieningen.

73

Komt er op basis van de inventarisatieproblemen jeugdpolitie binnenkort een standpunt van het kabinet? (blz. 18).

Zowel tijdens de behandeling van de zedelijkheidswetgeving als tijdens het algemeen overleg over de politie op 27 november jl. is het standpunt van het kabinet ter zake weergegeven, nl. dat de jeugd- en zedenexpertise op enigerlei wijze en herkenbaar aanwezig moet zijn bij de politie.

Indien er met de Korpsbeheerders, met wie over dit probleem al gesproken is, goede afspraken over de jeugd- en zedenpolitie worden gemaakt zie ik geen aanleiding tot het formuleren van een nader kabinetsstandpunt.

74

Wanneer zijn de aanbevelingen voor een minimale toerusting ten aanzien van JZZ per regiokorps gereed? (blz. 19).

Eind januari 1996 zullen deze aanbevelingen gereed zijn.

75

Kan precies inzicht worden gegeven in de wijze waarop in de huidige afzonderlijke politieregio's de jeugdpolitie is geregeld, in het bijzonder op het punt van de organisatorische herkenbaarheid en bereikbaarheid? (blz. 19).

De genoemde inventarisatie geeft duidelijk aan dat de organisatorische herkenbaarheid en bereikbaarheid in een groot aantal regio's tekort schiet. Gezien op de verantwoordelijkheid van de korpsbeheerders voor de inrichting van het korps beschikt het ministerie niet meer over het geheel aan regelingen en organisatorische voorzieningen per regio.

76

Hoeveel jongeren onder de 12 jaar krijgen op dit moment een afdoening via Halt (per regio uitgesplitst)? (blz. 19).

Op dit moment vindt geen landelijke registratie van jongeren onder de 12 jaar met een HALT afdoening plaats. Naar verwachting wordt vanaf '96 een uniforme registratie bij alle HALT bureaus ingevoerd.

In het onderzoek «HALT en twaalf-minners» dat in opdracht van HALT-Nederland is verricht in 6 HALT regio's, blijkt dat deze groep in 1992 1-11 procent van het cliëntenbestand uitmaakt. In 1993 was dat 2 tot 8 procent.

HALT-Nederland schat dat van de 14 000 HALT-afdoeningen in 1994 4% jongeren onder de 12 jaar betroffen.

Overigens spreken de HALT bureaus met betrekking tot de jongste categorie – het strafrecht is immers niet van toepassing – niet van een «gewone» HALT afdoening, maar van een educatieve of pedagogische maatregel.

Al naar gelang de leeftijd of situatie kan die bestaan uit het schrijven van een opstel of het houden van een spreekbeurt.

77

Heeft de regering het voornemen extra financiële middelen ter beschikking te stellen om de delictsuitbreiding Halt te financieren? Hoeveel geld is beschikbaar voor de 10% groei van Halt-afdoeningen? (blz. 19).

Tijdens de recente begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer heb ik toegezegd in 1996 éénmalig een extra bedrag van f 2 miljoen aan de HALT bureaus ter beschikking te stellen. Deze bijdrage is bedoeld als

overbrugging van de nu te maken kosten als gevolg van de delicts-uitbreiding. De 4 grote steden vallen buiten deze eenmalige regeling, gezien de extra middelen die zij in het kader van de actieplannen jeugd en veiligheid in 1996 reeds tegemoet kunnen zien. In juni 1996 zal het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven met onderzoeksresultaten komen over de kosten van een HALT afdoening. Op basis daarvan zal worden bezien of er aanleiding is de rijksbijdrage structureel aan te passen.

In het kader van de uitwerking van de adviezen van de commissie Van Montfrans zijn de gemeenten gelden toegekend, oplopend tot f 68 miljoen in '99. De groei van de HALT afdoeningen moet hieruit worden gefinancierd.

78

Maakte de financieringsstructuur van HALT ook deel uit van het onderzoek van de RGF? Zo nee, waarom niet en vindt op dit punt een nader onderzoek plaats? (blz. 19).

Op dit moment worden de HALT bureaus gefinancierd door de gemeenten en door een rijksbijdrage via het Fonds Sociale Vernieuwing. Deze bijdrage wordt over de gemeenten verdeeld naar aantal inwoners per gemeente.

Per 1 januari 1997 vindt de overheveling plaats van het Fonds Sociale Vernieuwing naar het Gemeentefonds.

Deze wijziging en de invoering van de AMvB (1-9-1995) die een uitbreiding kan betekenen van de voor een HALT afdoening in aanmerking komende delicten, hebben geleid tot het advies van de Raad voor de Gemeentefinanciën tot het verrichten van een financieel onderzoek.

Het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven voert het onderzoek uit en zal naar verwachting in juni '96 rapporteren. Op basis hiervan zal antwoord kunnen worden gegeven op de vraag of wijziging in de hoogte van de rijksfinanciering noodzakelijk is in verband met de invoering van de AMvB. Ook zal dan nader kunnen worden bezien of de huidige financieringsstructuur ook voor de toekomst de meest gereede is.

79

Wat betekent de zinsnede «Hierbij zal in ieder geval de verantwoordelijkheid van de ouders onverlet blijven» voor de taak die de regering voor zichzelf ziet ten opzichte van de betrokken ouders? (blz. 19).

Hiermee wordt bedoeld dat als uitgangspunt bij de door de overheid te nemen maatregelen ten aanzien van strafrechtelijk minderjarigen, de primaire verantwoordelijkheid die ouders jegens hun (minderjarige) kinderen hebben zal worden gehanteerd. Ouders wordt de mogelijkheid geboden om daarbij van de door de overheid aangeboden algemene opvoedingsondersteuning gebruik te maken. Slechts in bijzondere gevallen kan en zal de rechter ingrijpen in deze primaire opvoedingsverantwoordelijkheid van ouders, bijvoorbeeld door het uitspreken van een ondertoezichtstelling.

80

Kan worden geconcretiseerd dan wel een voorbeeld worden gegeven welke reclasseringsprojecten en financiën onder de verantwoordelijkheid van de Raad voor de Kinderbescherming vallen en welke onder de gezinsvoogdij-instellingen? (blz. 20).

De jeugdreclasseringstaken zijn over de raad voor de kinderscherming en de gezinsvoogdijinstellingen verdeeld. De raad verricht onderzoek naar de omstandigheden van de verdachte en rapporteert daarover aan de justitiële autoriteiten. Indien een minderjarige in

verzekering is gesteld verricht de raad de zogenaamde vroeghulp. De raad is ook belast met de coördinatie van de tenuitvoerlegging van de taakstraffen minderjarigen. De gezinsvoogdij-instellingen voeren de rechtelijke beslissingen tot hulp en steun uit.

81

Zijn er voornemens om te komen tot een landelijke sturing van de jeugdreclassering? (blz. 20).

De uitvoering van de jeugdreclassering ligt met name bij de raad en de gezinsvoogdij-instellingen. Beide organisaties formuleren op korte termijn de eisen die gesteld worden aan de uitvoeringspraktijk. Daardoor wordt een harmonisatie van de werkwijze bereikt en worden tevens kwaliteitscriteria vastgesteld.

82

«De gezinsvoogdij-instellingen zijn belast met de uitvoering van de strafrechtelijke beslissing tot hulp en steun (inclusief de voorlichting over het verloop daarvan aan de justitiële autoriteiten)». Zijn de gezinsvoogdij-instellingen voldoende voorbereid op de uitbreiding van hun takenpakket nu de nieuwe OTS-wet in werking is getreden? (blz. 20).

De gezinsvoogdij-instellingen zijn voldoende voorbereid op de uitbreiding van hun takenpakket als gevolg van de inwerkingtreding van de wet tot herziening van de maatregel van ondertoezichtstelling. Gewezen kan worden op de in dit kader ontwikkelde protocollen voor de instellingen.

Daarnaast zijn de medewerkers van de instellingen door middel van speciaal daartoe opgezette trainingen voorbereid op hun nieuwe taak.

83

Kan inzicht worden gegeven in de huidige stand van zaken van invulling van de straftaken in de Raden voor de Kinderbescherming en van de straf-units voor zover deze aanwezig zijn? (blz. 20–21–22).

Bij alle arrondissementale vestigingen van de Raad voor de Kinderbescherming zullen vanaf begin 1996 units aanwezig zijn, die de straftaken van de raad uitvoeren. In een klein arrondissement vormt de straf-unit samen met de civiele unit een beheerseenheid.

De medewerkers van de straf-unit rapporteren aan de justitiële instanties over een minderjarige die in verzekering is gesteld en over de minderjarige die is gemeld naar aanleiding van een proces-verbaal. De coördinatoren taakstraffen in de straf-unit organiseren de tenuitvoerlegging van de werk- en leerstraffen minderjarigen.

84

Welke financiën zijn specifiek bestemd voor vroeghulp, hulp en steunprojecten? (blz. 21).

Voor de vroeghulp en de rapportage aan de justitiële autoriteiten is in het reguliere budget van de raad geld beschikbaar. De vernieuwing en uitbreiding van deze taak worden in het kader van de regeerakkoord-gelden «rechtshandhaving» en «jeugdzorg» bekostigd. De gezinsvoogdij-instellingen voeren de rechterlijke beslissingen tot hulp en steun uit. De vernieuwing en uitbreiding van deze taak wordt voor de gezinsvoogdij-instellingen mogelijk door subsidies uit de genoemde regeerakkoord-gelden. De financiering gebeurt op grond van geleverde producten.

85

Welk criterium zal worden gehanteerd voor de beantwoording van de vraag of reclasseringsbegeleiding na detentie voor bekostiging in aanmerking komt? Wie beslist ter zake? (blz. 21).

Het criterium voor bekostiging van de reclasseringsbegeleiding ligt in de beslissing van een justitiële instantie. Reclasseringsbegeleiding vindt plaats in een gedwongen kader. Indien er sprake is van een (vrijwillig) verzoek om hulpverlening kan van bekostiging van reclasseringsbegeleiding geen sprake zijn.

86

Hoeveel financiën zijn voor dit onderdeel beschikbaar? (blz. 21).

Voor de taken van de raad, de gezinsvoogdij-instellingen en de reclassering is vanaf 1996 voor de uitvoering van de notitie jeugd-criminaliteit beschikbaar 6 mln. Dit bedrag loopt op tot 25 mln in 1999. De verdeling van de gelden zal elk jaar worden gezien op de ontwikkeling van het aantal te leveren produkten.

87

Op welke wijze wordt de groei van leerstraffen beleidsmatig ondersteund? (blz. 21).

Met name in voorwaardenscheppende zin wordt de groei van leerstraffen ondersteund: het stimuleren en financieren van de ontwikkeling van projecten bij de uitvoeringsorganisaties (Raad voor de Kinderbescherming en Stichting Reclassering Nederland). Het departement reikt hierbij ideeën en de kaders aan, gebruikmakend van ervaringen en resultaten, bekend uit recente onderzoeksgegevens.

Door gezamenlijke inspanning van SRN, Raad en departement wordt de rechterlijke macht uitvoerig geïnformeerd over de inhoud en mogelijkheden van leerstraffen.

88

Verdere uitbouw en toepassing van taakstraffen levert een belangrijke bijdrage aan het terugdringen van jeugdcriminaliteit. Is deze stelling in het licht van de cijfers van het WODC correct? (Uit een WODC-onderzoek van 1991 blijkt dat bijna 69% van de onderzochte alternatief gestrafte jeugdigen recidiveerde binnen drie tot vijf jaar, tegenover 73,6% van de onderzochte jongeren die een traditionele sanctie kregen opgelegd.) (blz. 21).

Uit het onderzoek van het WODC blijkt inderdaad dat over een periode van 3½ tot 5½ jaar bijna 69% van de alternatief gestraften recidiveerde. Dit is slechts 5% minder dan bij de traditioneel gestraften. Laatstgenoemde groep bestaat echter uit jongeren die sancties van verschillende «zwaarte» hebben gekregen: onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, voorwaardelijke vrijheidsstraffen en geldboetes. Worden jongeren die een taakstraf kregen bijvoorbeeld vergeleken met de jongeren die een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf hebben gekregen, dan is het verschil in recidive veel groter: 69% van de alternatief gestraften tegenover ruim 86% van de onvoorwaardelijk gestraften. Ook van de jongeren die een voorwaardelijke vrijheidsstraf hebben gekregen, recidiveert een groter percentage: ruim 76% tegenover bijna 69% van de alternatief gestraften. Soortgelijke verschillen zien we wanneer we kijken naar het aantal nieuwe contacten met justitie en de snelheid waarmee de jongeren recidiveren. Alleen de jongeren die in het verleden een geldboete kregen, recidiveren minder (vaak en frequent) dan jongeren met een taakstraf (bijna 63%). Van belang is dan ook om rekening te houden met de sanctie waarvoor de

taakstraf in de plaats komt indien taakstraffen vooral gebruikt worden ter vervanging van geldboetes, dan valt er voor wat betreft het terugdringen van recidive (jeugdcriminaliteit) weinig winst te verwachten. Worden taakstraffen daarentegen toegepast als alternatief voor voorwaardelijke en vooral voor onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, dan zijn de meest gunstige resultaten te verwachten in termen van het terugdringen van jeugdcriminaliteit.

89

Welke stappen met inbegrip van de wijze van financiering, worden achtereenvolgens gezet voordat eind 1998 de landelijke invoering van de jeugdreclassering gerealiseerd is? (blz. 21).

De uitvoering van de jeugdreclassering is opgedragen aan de raad voor de kinderbescherming en de gezinsvoogdij-instellingen. De reclassering heeft een taak ten aanzien van de jeugdigen op wie het strafrecht voor meerderjarigen wordt toegepast.

In het kader van de regie-functie in strafzaken wordt door de raad de ontwikkeling en de implementatie van een goed functionerende jeugd-reclassering opgezet. Tussen de raad en de landelijke stichting voor gezinsvoogdij-instellingen (VEDIVO) en de Stichting Reclassering Nederland (SRN) worden daartoe landelijke afspraken gemaakt. De invoering van de jeugdreclassering in de 4 grote steden in 1996 is daarin een eerste stap. Onderwijl wordt elders de uitvoering van de jeugd-reclassering zoals tot nu toe aanwezig voortgezet en zo mogelijk versterkt. In de loop van de volgende jaren wordt de implementatie van de werkwijze die thans wordt ontwikkeld in de rest van het land ingevoerd.

Voor de uitbreiding en intensivering van de jeugdreclassering/strafzaken/taakstraffen is voor 1996 6 mln beschikbaar gesteld. In de komende jaren loopt het bedrag hiervoor op tot 25 mln in 1999.

90

Hoe luidt «het inmiddels vernieuwde beleid in het kader van de strafzaken» van de Raad voor de Kinderbescherming? (blz. 21).

Voor de raad voor de kinderbescherming is de jeugdreclassering een kerntaak. In ieder arrondissement wordt een unit-strafzaken gevormd. Het strafrechtelijke element van de daad, de pedagogische benadering van de dader en de positie van het slachtoffer vormen uitgangspunten bij de uitvoering. Het doel is te komen tot een vroegtijdige, snelle, consequente en gepaste reactie op het gedrag van de minderjarige delinquent. Ten aanzien van jeugdige delinquenten jonger dan 12 jaar wordt onderzocht of hulpverlening nodig is. De voorbereiding en de tenuitvoerlegging van de taak- en leerstraffen wordt verder ontwikkeld.

De medewerkers zullen worden begeleid en geschoold voor hun (vernieuwde) taak. Interne en externe gedragsdeskundigen kunnen worden geraadpleegd terzake van strafzaken.

De raad bouwt contacten op met de partners in het jeugd-straf(proces)recht, de jeugdhulpverlening en de lokale overheden en onderhoudt deze. Via samenwerkingsafspraken wordt gestreefd naar een optimale afstemming van de activiteiten van de onderscheiden instanties, onder andere via een arrondissementaal platform jeugdcriminaliteit.

91

Welke gegevens zullen in verband met het te ontwikkelen diagnostisch instrument met betrekking tot de maatschappelijke positie en achterliggende problematiek van de jongere worden geïnventariseerd? (blz. 22).

Het doel is te komen tot een snelle en kwalitatief goede afhandeling van de meldingen. Nagegaan wordt welke vragenlijsten, testen en dergelijke

of delen daarvan kunnen worden gebruikt bij het ontwikkelen van een instrument ter ondersteuning van een doelmatige en efficiënte rapportage over een minderjarige aan de justitiële instanties. De maatschappelijke positie waarin de minderjarige verkeert en een eventuele achterliggende problematiek dienen in de rapportage duidelijk te zijn.

92

Worden politiecontacten die via HALT worden afgedaan geregistreerd? (blz. 22).

Ja, in het herkenningssysteem (HKS) van de politie. Overigens heb ik dit najaar de burgemeesters aangeschreven en hen erop geattendeerd dat bij de afgifte van de verklaring omtrent het gedrag geen acht moet worden geslagen op geregistreerde HALT verwijzingen.

93

Worden HALT-afdoeningen gemeld aan de Raad voor de kinderscherming? (blz. 22).

Neen.

94

Waarom acht de regering het van belang dat alle processen-verbaal tegen een minderjarige gemeld worden bij de Raad voor de kinderscherming? Bedoelt zij ook alle processen-verbaal ter zake van overtredingen? Waarom is er niet gekozen voor het criterium «bemoeienis van politie met jongere»? (blz. 22).

Met het melden van alle processen-verbaal tegen minderjarigen aan de raad wordt bedoeld op de verballen terzake van misdrijven. Het melden van processen-verbaal terzake van overtredingen valt daar niet onder. Alleen indien de frequentie en/of ernst van de overtredingen een indicatie vormen voor een achterliggende problematiek kan een melding door de politie aan de raad met het oog op een nader onderzoek naar de pedagogische situatie aangewezen zijn. Een dergelijke melding heeft zijn vervolg in een civielrechtelijk kader. Er is niet gekozen voor bemoeienis van de politie met de jongere onder andere omdat dat ook betrekking kan hebben op niet strafrechtelijke situaties of op jongeren als slachtoffer.

95

Wat betekent de nieuwe (meldings)taak van politie en openbaar ministerie ten aanzien van «12-minners» voor de werkdruk en beschikbare capaciteit van deze organisaties? (blz. 23).

Daar de omvang van de problematiek rondom de «12-minners» nog niet in beeld is gebracht, is niet duidelijk welke werkdruk de nieuwe meldings-taak voor politie en OM met zich mee zal brengen. Verwacht wordt overigens dat de omvang van de hieruit voortvloeiende werklast relatief beperkt zal zijn.

96

Welke mogelijkheden zijn er om ouders van «12-minners» civielrechtelijk en strafrechtelijk aansprakelijk te stellen voor een strafbaar feit van hun kind, jonger dan 12 jaar? (blz. 23).

Strafrechtelijk kan alleen de dader, de mededader of de medeplichtige aansprakelijk worden gesteld. 12 jaar is de minimum leeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid.

Civielrechtelijk kan een gedraging van een kind dat de leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt, aan hem niet als onrechtmatige daad worden toegerekend (art. 164, boek 6 BW).

Voor schade aan een derde voortvloeiende uit een gedraging die het kind als een onrechtmatige daad zou kunnen worden toegerekend als zijn leeftijd daaraan niet in de weg zou staan, is degene die de ouderlijke macht of de voogdij over het kind uitoefent, aansprakelijk.

97

Welke randvoorwaarden dan wel geschiktheidseisen gelden voor de inzet van externe gedragsdeskundigen? (blz. 23).

In het rapport van de werkgroep Externe Deskundigenbureaus dat in april 1995 aan uw Kamer is aangeboden, is de aanbeveling gedaan aan de Wet BIG vergelijkbare kwaliteits- en opleidingseisen te ontwikkelen voor de (registratie van) gedragswetenschappers werkzaam voor justitie. Vooruitlopend hierop beveelt de werkgroep aan om aan de extern deskundige die voor de opdrachtgever onderzoek verricht de eis te stellen dat deze (volledig) lid is van een beroepsvereniging, minimaal twee jaar onder supervisie ervaring heeft opgedaan in dit werk, dan wel staat geregistreerd bij een beroepsvereniging als diagnostisch bevoegd. In mijn standpunt op dit rapport, dat uw Kamer binnenkort ontvangt, wordt nader op dit punt ingegaan.

98

Welke financiën zijn beschikbaar voor de inzet van externe gedragsdeskundigen die nodig zijn in het kader van intensivering van de aandacht voor strafzaken door de raad? (blz. 23).

De inzet van externe gedragsdeskundigen in het kader van de intensivering van aandacht voor strafzaken door de raad wordt als volgt gefinancierd. Algemeen uitgangspunt is dat cliënten verzekerd zijn in de zin van de AWBZ en recht hebben op de verstrekkingen die onder die wet vallen. In artikel 6, eerste lid, AWBZ wordt aangegeven op welke verstrekkingen de verzekerde aanspraak kan maken en op welke wijze die aanspraak tot gelding kan worden gebracht.

Artikel 6, vierde lid, AWBZ bevat een uitzondering voor verstrekkingen die worden verleend onder verantwoordelijkheid, waaronder de financiële verantwoordelijkheid van de minister van Justitie in het kader van een rechterlijke uitspraak. Deze uitzondering heeft een beperkt karakter. Deze is niet van toepassing op die situaties waarin de ambulante ggz-hulpverlening als voorwaarde is gesteld bij een voorwaardelijke veroordeling, een voorwaardelijk sepot, een voorwaardelijke schorsing van de voorlopige hechtenis, dan wel op grond van een aanwijzing bij een terbeschikkingstelling zonder last van verpleging.

Op grond van het bovenstaande wordt ervan uitgegaan dat de in te schakelen (gedrags)deskundigen in dienst zijn van de RIAGG. In deze gevallen zijn er in het algemeen geen kosten aan verbonden.

In de praktijk doen zich interpretatieverschillen voor of een bepaald verzoek van de raad voor de kindbescherming wel of niet onder de RIAGG-verstrekkingen kan worden gebracht. Tot op heden zijn in die gevallen door middel van een circulaire (van 8 september 1994, kenmerknummer 455230/94/JR) richtlijnen gegeven voor het honorarium van de deskundigen. Dit wordt gefinancierd uit het budget van de raad voor de kindbescherming zelf.

In januari 1996 gaat de werkgroep Knelpunten Justitie-VGZ van start, waarin onder meer vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie, het ministerie van VWS en zorgverzekeraars participeren, die zich gaat buigen over een aantal knelpunten, in het bijzonder de interpretatie van artikel 6 AWBZ.

Hoeveel extra formatieplaatsen zijn nodig en zullen worden toegewezen voor de intensivering van de aandacht voor de strafzaken door de raad? (blz. 23).

Er is een globale berekening gemaakt van het aantal plaatsen dat nodig is voor de intensivering van de strafzaken bij de raad. Er is een toename te verwachten van circa 150 plaatsen. Deze toename wordt verwacht op grond van de toename van het aantal meldingen, processen-verbaal, in verzekeringstellingen en taakstraffen.

De toewijzing van het aantal is afhankelijk van de ontwikkeling van de werklast en de voor een betreffend jaar beschikbare middelen.

100

Kan inzicht worden gegeven in de tijd tussen de oplegging van de taakstraf en de werkelijke uitvoering? Verschilt de wachttijd in de verschillende arrondissementen/regio's? (blz. 23-24).

Uit de registratie van het landelijk bureau van de Raad voor de Kinderbescherming in de periode van 1 januari t/m 30 september 1995 kan met betrekking tot het tijdsverloop tussen het opleggen en uitvoeren van een taakstraf het volgende gemeld worden:

- over het hele land wordt gemiddeld 77% van de opgelegde taakstraffen gestart binnen 3 maanden (100 dagen) na de aanmelding bij de Raad.
- bij de niet-randstedelijke ressorten ligt dat percentage gemiddeld wat lager (tussen 68 en 76%) dan bij de ressorten in de randstad.
- binnen 6 maanden (175 dagen) is 97% van de aangemelde taakstraffen gestart.

Ressort	Noord	Oost	Zuid	Noord-West	Zuid-West	Totaal
tijdsverloop tot 3 maanden (maximaal 100 dagen)	68%	69%	76%	83%	83%	77%
3-6 maanden (100-175)	27%	27%	20%	15%	15%	20%
> 6 maanden (> 175 dagen)	5%	4%	4%	2%	2%	3%

Bij de Reclassering is hierover het volgende bekend:

De tijd die verstrijkt tussen het moment waarop een taakstrafvonnis onherroepelijk is geworden en aanmelding van de dienstverlener bij de reclassering is gemiddeld iets meer dan vijf weken (zo blijkt uit WODC-onderzoek van 1992). Er is verschil tussen de onderzochte arrondissementen: in Amsterdam, Arnhem en Den Haag betreft dit gemiddeld drie weken, in Groningen, Utrecht en Maastricht vindt gemiddeld pas na zeven weken het intakegesprek plaats.

De feitelijke start van de werkzaamheden vindt vervolgens gemiddeld drie en een halve maand later plaats.

101

Zijn er extra formatieplaatsen bij openbaar ministerie en raad voorzien voor de 10% intensiveringsopdracht ten aanzien van taakstrafafdoening? (blz. 23).

Voor het OM geldt dat de groei van het aantal taakstraffen vooral zal worden gerealiseerd door de taakstraf aan te wenden als alternatief voor andere afdoeningswijzen. Toename van een eventuele werkdruk als gevolg van de groei van het aantal werkstraffen zal dan door deze verschuiving kunnen worden gecompenseerd. Bij de financiering van de Raad voor de Kinderbescherming is wel rekening gehouden met de intensiveringsopdracht taakstraffen, zie antwoord op vraag 99.

102

Op welke wijze wordt de doorlooptijd van kinderzaken teruggebracht tot minder dan 6 maanden? (blz. 23).

Een beleidsvoornemen voor 1996 is dat de doorlooptijd in 75% van de kinderzaken (in eerste aanleg) minder dan 6 maanden na pleegdatum zal zijn.

Dit vereist allereerst een stringent toezicht van het OM op het spoedig inzenden van de processen-verbaal door de politie (binnen een maand na het 1e verhoor van de verdachte). Waar nodig wordt de afhandelings-procedure binnen de parketten gestroomlijnd, waarbij zoveel mogelijk OM-beslissingen bij binnenkomst van de processen-verbaal worden genomen en uitgevoerd. Daartoe wordt nog deze maand een proces-beschrijving voor de afdoening van jeugdzaken, voorzien van kwaliteits-meetpunten en randvoorwaarden, in concept voorgelegd aan het college van procureurs-generaal. Na goedkeuring door het college zal de beschrijving aan alle parketten beschikbaar worden gesteld. In enkele arrondissementen wordt geëxperimenteerd met procedures, waarbij OM-beslissingen reeds op het politiebureau door speciale functionarissen worden genomen.

Inmiddels is het zogenoemde «officiers-model» taakstraffen (art. 77 f Sr), waarmee aanzienlijke tijdwinst wordt geboekt, in alle parketten ingevoerd.

103

Worden ten behoeve van de jeugdfunctie openbaar ministerie speciale vacatures gecreëerd? Worden specifieke kwaliteitseisen gesteld? (blz. 24).

Voor versterking van het «jeugd-OM» is in 1996 3 miljoen gulden beschikbaar. De toewijzing daarvan, in samenhang met andere budgettaire maatregelen, is reeds gebeurd. Voor de jaren na 1996 zal een specifieke verdeelsleutel voor die toewijzing worden ontwikkeld.

Kinderzaken vallen onder een speciaal wettelijke regiem (artt. 77a e.v. Sr.). Kennis van die bijzondere regels is uiteraard vereist. Daarnaast wordt van jeugdofficieren verwacht dat zij bekend zijn met kinderbeschermingsmaatregelen en het bestaan van een groot aantal specifieke projecten op het gebied van preventie en jeugdreclassering.

104

Wanneer wordt de nieuwe landelijke richtlijn voor het politiesepot ingevoerd en vanaf welke datum in 1996 zal deze operationeel zijn? Kan inzicht worden verschaft in de nieuwe landelijke richtlijn jeugd politiesepot? (blz. 24).

De nieuwe verbaliseringsrichtlijn (politiesepot) minderjarigen zal in concept in december 1995 worden voorgelegd aan het college van procureurs-generaal. Naar verwachting zal de richtlijn in het eerste kwartaal van 1996 operationeel zijn.

Ja. De richtlijn, die de «modelbrief» van 1986 van de procureurs-generaal vervangt, wordt openbaar gemaakt. Aan de hand van de verbaliseringsrichtlijn wordt bepaald welke strafbare feiten, gepleegd door 12- tot 18-jarigen kunnen worden afgedaan door middel van een zogenoemd politiesepot (hetzij een waarschuwing van de minderjarige, zo mogelijk in het bijzijn van de ouders uitgesproken, hetzij een HALT-afdoening), dan wel aanleiding moeten geven tot (opmaken en inzenden van) een proces-verbaal. De richtlijn beoogt aldus de grens aan te geven tussen een «buiten-justitiële» afdoening en de afdoening door tussenkomst van de officier van justitie. Het politiesepot in de vorm van een waarschuwing is bestemd voor minder ernstige feiten dan de HALT-afdoening.

De richtlijn bevat een recidive-regeling, inhoudend dat een waarschuwing in beginsel slechts één keer wordt gegeven.

105

Waaruit bestaat de summiere afdoening door politie? (blz. 24).

Onder politiesept valt enerzijds de summiere afdoening, waarbij de jongere na een waarschuwing of standje, al dan niet in aanwezigheid van de ouders naar huis wordt gestuurd. Hiervan wordt veelal een korte mutatie gemaakt.

Anderzijds valt hieronder de verwijzing naar HALT.

106

Wat zal de taak van de preventiefunctionarissen zijn? (blz. 24).

De opdracht van de preventiefunctionarissen is ervoor te zorgen dat de in de Contourennota «OM en preventie» voorgestelde preventiefunctie op de arrondissementsparketten wordt opgebouwd.

Deze preventiefunctie is gericht op een grotere, daadwerkelijke samenwerking met het openbaar bestuur en de politie. Het doel daarvan is een betere aansluiting van de activiteiten op het gebied van bestuurlijke preventie met het repressieve sluitstuk van het criminaliteitsbeleid. Met deze afstemming wordt beoogd het effect van het criminaliteitsbeleid te vergroten.

De preventiefunctionarissen houden zich aanvankelijk met name bezig met het creëren van – interne en externe – voorwaarden voor de preventiefunctie van het OM. Deze liggen o.a. op het gebied van visie- en draagvlakontwikkeling, deskundigheidsbevordering en informatievoorziening. Wanneer deze voorwaarden zijn gerealiseerd, zullen de preventiefunctionarissen zich bezighouden met het onderhoud daarvan en de coördinatie van de preventiefunctie.

107

Welke inhoudelijke invloed oefent de regering uit op de «nadere afspraken» die het openbaar ministerie ingevolge «grote-stedenconvenanten» maakt met betrekking tot jeugdcriminaliteit? (blz. 24).

Op lokaal niveau worden als uitwerking van het veiligheidsconvenant integrale actieplannen ontworpen. De betrokken departementen hebben hiertoe een raamwerk aangeleverd. De actieplannen zijn vervolgens in lokaal overleg tussen OM, politie, gemeente en Raad voor de Kinderbescherming tot stand gekomen.

108

Hoeveel extra projecten werkstraf zijn nodig en hoeveel zijn er inmiddels opgezet? Tot welke grens wil de regering het aantal werkstraffen laten stijgen? (blz. 24).

Door het opzetten door de SRN van groepsprojecten in eigen beheer is in de afgelopen 2 jaar de capaciteit van het aantal werkstraffen met zo'n 1000 plaatsen uitgebreid. Inmiddels is bij de SRN een aparte projectorganisatie ingesteld om het voornemen van 10 000 extra projectplaatsen in 1998 te realiseren.

Een grens in absolute aantallen is moeilijk te geven. In de eerste plaats bepaalt de rechterlijke macht het aantal toe te passen werkstraffen. Vervolgens dient daarop het projectenbestand bij de uitvoeringsorganisaties afgestemd te worden.

Door het accent op meer en sneller opleggen van sancties in het kader van de aanpak van de jeugdcriminaliteit zal het aantal werkstraffen de komende jaren blijven groeien. De Reclassering heeft een project-

organisatie ingesteld om in 1998 in totaal 23 000 werkstrafplaatsen beschikbaar te hebben. Dit betekent een uitbreiding van 10 000.

Ondanks concurrentie op de projectplaatsen met tewerkgestelden via het Jeugdwerkgarantieplan en als stage, zien de uitvoeringsorganisaties (Raad en Reclassering) mogelijkheden tot uitbreiding van werkstrafplaatsen.

Die zijn beperkt voor de werving van nieuwe instellingen en veel ruimer in het opzetten van meer groepsprojecten, bijvoorbeeld in het landschapsbeheer. In de toekomst zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan beperkte vormen van commercieel opgezette projecten, waarbij bedrijven het project sponsoren. Voorts wordt ernaar gestreefd dat gemeenten in het kader van het Grote Steden Beleid tevens mogelijkheden openen voor werkstrafprojecten bij gemeentelijke voorzieningen.

109

Welke criteria gelden voor de verdere uitbreiding van werkstaffen? (blz. 24).

Voor de komende jaren is het streven het aantal taakstraffen met 10% per jaar te laten groeien.

Hiervoor is een verdere uitbreiding van werkstrafprojecten noodzakelijk, zowel door werving van nieuwe reguliere projecten als het opzetten van groepsprojecten. Gestreefd moet worden naar een goede landelijke spreiding en naar projecten waar de zgn «moeilijk plaatsbare, tot-werkstraf-veroordeelden» geplaatst kunnen worden.

110

Hebben ervaringen van de laatste jaren, al dan niet met experimenten, gegevens opgeleverd over de vraag welke vormen van aanpak van de jeugdcriminaliteit niet effectief zijn gebleken? (blz. 24).

De vraag of bepaalde vormen van aanpak wel of niet effectief zijn, hangt af van wat onder effectiviteit wordt verstaan en wanneer en op welke jeugdige de betreffende afdoening betrekking heeft. Een politieseptot bijvoorbeeld, in de vorm van een standje of indringend gesprek, kan heel goed werken als het gaat om een eerste politiecontact. De meeste jongeren ziet de politie na zo'n reprimande immers niet meer terug, zonder dat we overigens precies weten om hoeveel jeugdigen het dan gaat. De geloofwaardigheid en daarmee de effectiviteit van zo'n «eerste en tevens laatste waarschuwing» gaat evenwel verloren als bij een volgend politiecontact niet consequent wordt gereageerd met een zwaardere afdoening, zoals bijvoorbeeld een verwijzing naar HALT of het toezenden van het proces-verbaal aan het Openbaar Ministerie. Ook voor afdoeningen door de officier van justitie en de rechter geldt dat deze alleen dan effectief (kunnen) zijn, indien er sprake is van een consequente aanpak. Indien een jongere al een voorwaardelijk sepot heeft gehad, ligt het in de reden om de volgende keer te dagvaarden en een passende sanctie te geven.

Een afdoening die in ieder geval weinig geschikt wordt geacht voor zowel jeugdige als volwassen delinquenten, is een «kaal» beleidssepot. Het zonder verder bericht of verdere actie seponeren van strafzaken is bij jeugdigen vanuit pedagogisch opzicht ongewenst. Mede om deze reden heeft het Openbaar Ministerie richtlijnen opgesteld die het «kaal» seponeren zoveel mogelijk terugdringen.

Verder kan worden gesteld dat de meeste experimentele aanpakken, zoals bijvoorbeeld alternatieve sancties en jeugdreclassering, tot de beste resultaten leiden indien ze worden opgelegd als bijzondere voorwaarde bij een schorsing van de voorlopige hechtenis. Dan is namelijk de justitiële stok achter de deur het best «voelbaar» en bestaat er de minste kans dat de deelnemer voortijdig afhaakt. Verder is nazorg vooral bij de

zwaardere afdoeningen belangrijk. Indien de sanctie is gericht op het aanleren van kennis en vaardigheden of het (weer) toeleiden naar werk of opleiding, is het van belang dat de jongere ook na ommekomst van de sanctie op (enige) hulp en begeleiding kan rekenen indien hij of zij dat nodig heeft.

Overigens moet worden opgemerkt dat over de lange termijn effecten van de meeste sancties voor minderjarigen (en meerderjarigen) maar weinig bekend is. De meeste onderzoeken waarin een bepaalde, «nieuwe» aanpak van jeugdigen (bijvoorbeeld alternatieve sancties) wordt vergeleken met traditionele afdoeningen laten weliswaar zien dat dergelijke alternatieve aanpakken doorgaans tot (iets) gunstiger resultaten leiden in termen van recidive dan de traditionele afdoeningen (bijvoorbeeld vrijheidsstraffen en geldboetes), maar de periode waarover de recidive bekeken wordt, is in de regel echter vrij kort (een of twee jaar). Mede om deze reden is het WODC bezig met het opzetten van een zogenaamde Recidive Monitor, waarmee de lange termijn effecten op recidive van verschillende vormen van interventies in kaart kunnen worden gebracht.

Daarnaast wordt er momenteel door het WODC een «update» verricht van een eerder in 1991 uitgevoerd onderzoek naar de recidive van jeugdigen die in 1984–1985 een alternatieve dan wel een traditionele straf hebben gekregen. Dit onderzoek levert gegevens op over de recidive gedurende een periode van tien jaar sinds de oplegging van de sancties. De uitkomsten van dit recidive-onderzoek komen naar verwachting in het voorjaar van 1996 beschikbaar.

111

«Ook bij de leerstraffen streef ik naar een groei van de thans aangeboden vormen tot landelijke spreiding is bereikt». Welke vormen worden nu aangeboden en wat houden de onderscheidene vormen in? Wanneer is landelijke spreiding bereikt? Zijn er financiële middelen beschikbaar om deze groei te verwezenlijken? (blz. 25).

Landelijk uniform beschikbare leerstraffen, die inmiddels een plek binnen het jeugdstrafrecht hebben verworven zijn:

- de sociale vaardigheidstraining: een doorgaans individuele training, bestaande uit 8–10 verplichte bijeenkomsten uitgevoerd door een speciaal daartoe opgeleide medewerker van een gezinsvoogdijinstelling.

De gehanteerde methodiek vindt haar oorsprong in de gedragstherapie en is gericht op bewustwording van gedrag, teneinde verandering daarvan mogelijk te maken.

- de cursus sexuele vorming: uitgevoerd door medewerkers van de Rutgersstichting, eveneens doorgaans individueel gegeven; hier bestaat de cursus uit 10 bijeenkomsten. Opgdrachten worden gemaakt over de volgende thema's: thuissituatie, rolpatronen, emoties en gevoelens, relaties, sexualiteit, macht en sexueel geweld, delict, gevolgen en toekomst,

- de cursus Slachtoffer in Beeld, gericht op bewustmaking van de gevolgen van delicten voor slachtoffers alsmede het verschaffen van inzicht aan de daders omtrent mogelijke motieven, waardoor herhaling voorkomen zou kunnen worden. De cursus vindt plaats in een groep van 4–8 deelnemers gedurende 5 bijeenkomsten.

- De zwaardere leerstrafvormen als Kwartaalkursus, Cashba, waarin in een 3 maanden durend verplicht dagprogramma aandacht wordt besteed aan onderwijs, sociale vaardigheden en arbeidsinpassing, hebben hun bestaansrecht qua methode bewezen.

Spreiding van deze zware leerstrafvormen hangt voor een groot deel af van de lokale behoefte.

Door de recente openstelling van 6 DTC's voor 16 en 17 jarigen is de capaciteit van zware leerstrafvormen voor jeugdigen met 30 plaatsen

uitgebreid. De verdere uitbreiding zal gefinancierd worden uit de veiligheidsmiddelen uit het Regeerakkoord.

112

In welke arrondissementen wordt het Dagtrainingscentrum (DTC) als voortraject van het WVG erkend en wat zijn de resultaten? (blz. 25).

Er bestaan 8 DagTrainingsCentra(DTC's), waarvan uitsluitend in Utrecht sprake is van een contract tussen DTC en JWG, waarmee erkenning van het DTC-programma als voortraject van de JWG gegarandeerd is.

In Amsterdam en Rotterdam zijn goede contacten en vindt regelmatig overleg plaats tussen beide instanties. In beide steden zitten ex DTC-ers in de JWG. Per DTC gaat het nu om 4 – 6 jongeren.

Resultaat is een soepeler aansluiting met het JWG, waardoor de kansen voor een doorgaans moeilijke categorie jongeren groter zijn om het JWG traject naar behoren te doorlopen.

In Groningen, Maastricht, Eindhoven, Den Haag en Zwolle is het contact nog in een beginnend stadium en is er nog geen sprake van reguliere afspraken.

113

Hoeveel plaatsen DTC zijn beschikbaar en hoe is de bezetting daarvan geweest? (blz. 25).

In overleg met de SRN is de capaciteit per DTC per kwartaal vastgesteld op 10 deelnemers. Op jaarbasis is dat 40 deelnemers per DTC. Voor 8 DTC's levert dat een capaciteit van 320 deelnemers op jaarbasis op. De feitelijke bezetting op 1 december '95 is 54 (van de 80). Het totaal aantal deelnemers t/m het derde kwartaal 1995 bedraagt 221.

114

Zijn de 30 plaatsingen van 16-17-jarigen voldoende voor het aanbod? (blz. 25).

Met de plaatsing van 16 en 17 jarigen in DTC's wordt thans ervaring opgedaan. De verwachting is dat met zodanige of overeenkomstige plaatsen niet zal kunnen worden volstaan. Er is ruimte om in 1996 en 1997 eventueel gewenste aanvullende voorzieningen te treffen.

115

Wanneer wordt bezien of het wenselijk is om bepaalde leerstrafvormen landelijk in te voeren? (blz. 25).

Uitbreiding van bepaalde leerstrafvormen hangt af van een aantal factoren, te weten ervaring en resultaten, mede verkregen uit onderzoek, de lokale vraag naar dergelijke leerstraffen, de mogelijkheden bij de uitvoeringsorganisaties en de kosten die ermee gemoeid zijn.

116

Bestaat er inzicht in de redenen voor de onderbezetting van de beschikbare capaciteit van taakstraffen? Welke cijfers zijn hierover beschikbaar? (blz. 25).

De onderbezetting van taakstraffen waarover in de notitie gesproken wordt betreft met name enkele zware leerstrafvormen.

De Kwartaalkursus A'dam en CASHBA in Rotterdam hadden in '94 een bezettingsgraad op jaarbasis van respectievelijk 87,5% en 82,5%.

Bij enkele van de Dag Trainings Centra (DTC) is sprake van grotere onderbezetting (50% in '94); de instroom in '95 vertoont een stijgende lijn. De oorzaken hiervan liggen enerzijds in het heenzendbeleid van het

openbaar ministerie en anderzijds in de terughoudendheid bij de rechterlijke macht. Onbekendheid met de inhoud en mogelijkheden van deze leerstraffen, alsmede het ontbreken van een wettelijke basis voor leerstraffen spelen hierin een rol. De projecten bevinden zich veelal in een experimenteel stadium. Bovendien is er sprake van de gebruikelijke aanloopproblemen bij nieuw gestarte projecten.

Werkstrafplaatsen worden goed benut, werving van (groeps)projecten is zelfs continu nodig om aan de (toenemende) vraag te kunnen voldoen.

117

Waarom heerst er «een zekere terughoudendheid bij de zittende magistratuur ten aanzien van leerstraffen»?

Onbekendheid met de inhoud en mogelijkheden van een aantal leerstrafvormen, alsmede het ontbreken van een wettelijke basis voor leerstraffen spelen een rol in die terughoudendheid.

Bovendien lijkt de nadruk die in leerstraffen gelegd wordt op gedragsverandering en verruiming van toekomstperspectieven bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt op gespannen voet te staan met de vergeldingsidee van de straf.

118

Welke specifieke regelgeving ten aanzien van de toepassing van taakstraffen voor jong-volwassenen zal op korte termijn worden ingevoerd? (blz. 25).

Naar verwachting komt binnenkort de tweede tranche van de uitvoeringsregeling Reclassering beschikbaar. Hierin zijn uitvoeringsvoorschriften ten aanzien van taakstraffen opgenomen.

Analoog hieraan zal een beleidsaanwijzing met betrekking tot taakstraffen aan de Raad voor de Kinderbescherming volgen.

Voorts zullen in de beleidsnota taakstraffen voorstellen worden gedaan het juridisch kader voor de taakstraffen voor meerderjarigen te wijzigen. Gedacht wordt aan het invoeren van het officiersmodel, het geven van een zelfstandige plaats voor de taakstraf tussen de andere hoofdstraffen en het mogelijk maken van een combinatie van een taakstraf en een vrijheidsstraf.

120

Waar en hoe vaak komt het voor dat jongeren uit een DTC-traject doorstromen naar een JWG-plaats? (blz. 26).

Zie onder vraag 112.

121

Ik welke arrondissementen wordt het DTC als voortraject voor het JWG erkend? (blz. 26).

Zie onder vraag 112.

122

Hoe verhoudt de capaciteit(sgroei) justitiële jeugdinrichtingen zich tot de verdubbelde behoefte? (blz. 26).

Het aandeel jeugdigen dat met een strafrechtelijke maatregel in een justitiële behandelinrichting verblijft, is in de periode tussen 1991 en 1994 verdubbeld. De grootste groep in de behandelinrichtingen bestaat echter uit jeugdigen met een (civielrechtelijke) OTS-maatregel. Ook voor deze categorie is de laatste jaren een stijgende behoefte waarneembaar, maar toch wat minder sterk dan in de strafrechtelijke categorie.

In onderstaand staatje is de geraamde capaciteitsbehoefte in de sector justitiële jeugdinrichtingen voor eind 1996 weergegeven. Niet alleen voor de justitiële behandelinrichtingen, maar ook voor de justitiële opvanginrichtingen.

	Justitiële opvanginrichtingen	Justitiële behandelinrichtingen	Totaal justitiële jeugdinrichtingen
Strafrechtelijk	437	195	632
Civielrechtelijk	110	538	648
Totaal	547	733	1 280

Voor eind 1998 is de behoefte geraamd op 1370 plaatsen.

De uitbreidingen in de justitiële jeugdinrichtingen zullen leiden tot een totale capaciteit van 1375.

Dat betekent dat de capaciteit eind 1998, volgens de huidige inzichten, toereikend zal zijn.

123

Hoeveel jongeren staan er op wachtlijsten voor de justitiële inrichtingen? (blz. 26).

Eind 1994 stonden er 256 jongeren op de wachtlijsten van één van de justitiële behandelinrichtingen.

Door de opvanginrichtingen die bestemd zijn voor de tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis, opgelegde vrijheidsstraffen en in mindere mate voor crisisopvang van onder toezicht gestelde jongeren, worden geen wachtlijsten gehanteerd. Vrijwel altijd wordt direct ingrijpen noodzakelijk geacht.

124

Waar worden de 170 plaatsen gerealiseerd? (blz. 26).

De bestemming van de 170 plaatsen is: 91 opvang- en 79 behandelplaatsen. De locatie van alle opvangplaatsen en van 46 van de 79 behandelplaatsen is ook bekend. Over de verdeling van 33 behandelplaatsen vindt overleg plaats met residentiële voorzieningen van jeugdzorg.

Van de 46 behandelplaatsen gaan er 26 naar Harreveld-'t Anker door aanbouw bij het bestaande pand en uitbreiding van de groepsgrootte. Ook het Keerpunt in Cadier en Keer en Den Engh in Den Dolder worden met respectievelijk 10 en 4 plaatsen uitgebreid. De resterende 6 behandelplaatsen gaan naar de O.G. Heldring in Zetten.

Van de opvangplaatsen gaat ruim eenderde naar Den Hey-Acker in Breda. Daar vindt aanbouw plaats voor drie groepen van 12 jeugdigen. De totale capaciteit van deze inrichting zal 116 plaatsen gaan bedragen.

De 25 plaatsen van de halverwege 1995 gesloten inrichting Kralingen in Rotterdam zullen na sloop en grondige verbouwing opnieuw worden benut. Tot slot stijgen zowel de capaciteit van Het Poortje in Groningen (van 44 naar 68) als van het JOC in Amsterdam (van 49 naar 55 door een grotere groepsgrootte).

125

Hoeveel jeugdigen hebben tot nu toe deelgenomen aan het project «jeugdwerkinrichtingen»? (blz. 27).

Zie antwoord op vraag 127.

Waarom duurt het tot «in de loop van 1996» voordat er maatregelen verslavingsbeleid in de jeugdinrichtingen worden getroffen? (blz. 27).

Het is niet zo dat het verslavingsbeleid binnen de justitiële jeugd-inrichtingen nu geen aandacht krijgt. Uit een uitgevoerde inventarisatie blijkt dat zij binnen de door hen toegepaste methodieken alert zijn op het bestrijden van het gebruik van verslavende middelen. Hun beleid is sterk gericht op preventie door de nadruk op voorlichting, duidelijk sanctioneren van gebruik van verboden middelen, en het verder ontwikkelen van specifieke methodieken of therapieën. In dit kader kan worden genoemd het experiment met een drugsvrije afdeling (Harreveld). Op diverse niveaus wordt samen gewerkt of samenwerking gezocht met de reguliere verslavingszorg (CAD).

Bovendien is de wettelijke mogelijkheid gecreëerd en zijn middelen verstrekt voor het doen van urinecontroles.

De tijdsaanduiding «in de loop van 1996» heeft betrekking op de totstandkoming van een sectoraal beleidskader verslavingsbeleid op basis waarvan nadere maatregelen terzake binnen de sector van de justitiële jeugdinrichtingen kunnen worden getroffen.

Kan al inzicht worden gegeven in de resultaten van de eerste groep jong-delinquenten die in de jeugd-werkinrichtingen zijn opgenomen? (blz. 27-28).

De stand van zaken met betrekking tot de jong-volwassenen die vóór medio oktober 1995 in de JWI zijn ingestroomd, is als volgt:

- In totaal 85 deelnemers zijn ingestroomd.
- 33 deelnemers bevinden zich nog in het JWI-traject (onderbouw/bovenbouw/extra murale fase).
- Van de 52 uitgestroomde deelnemers hebben er 16 (31%) het JWI-traject met succes afgesloten (reguliere baan/opleiding aan einde van het traject of kort daarna).
- De overige 36 uitgestroomde deelnemers hebben het traject voortijdig verlaten. Van belang hierbij is te vermelden dat 21 van de 36 «uitvallers» (dat is 60%, oftewel een kwart van alle deelnemers) al in de Onderbouw in Veenhuizen is mislukt. Hieruit kan worden afgeleid dat de Onderbouw-fase in Veenhuizen als een «extra» of «tweede» selectiemechanisme werkt. Het merendeel van de deelnemers die uit de onderbouw-fase zijn verwijderd, bleek (bij nader inzien) onvoldoende gemotiveerd. Daarnaast is een aantal deelnemers uit Veenhuizen verwijderd vanwege agressief gedrag jegens personeel en andere deelnemers en vanwege ontvluchting/niet terugkeren van (speciaal) verlof.

De voornaamste redenen voor uitval in de tweede (Bovenbouw-) en derde (extra murale) fase van de JWI zijn harddruggebruik tijdens het weekendverlof (totaal 3 keer), een nieuw delict gepleegd (totaal 4 keer) en het bij herhaling niet nakomen van gemaakte afspraken (eveneens 4 keer).

Over de effecten van deelname aan de JWI op het delinquente gedrag van de deelnemers zijn nog geen gegevens voorhanden. Een recidivemeting aan de hand van geregistreerde politiecontacten zal door het WODC worden uitgevoerd in 1996.

Wat zijn de meest recente gegevens over de bezetting van de JWI-instellingen? Klopt het dat de instellingen met onderbezetting kampen? Zo ja, welke redenen kunnen hiervoor worden aangevoerd? (blz. 28).

Ten aanzien van de bezetting van de Jeugdwerkinrichting (JWI) dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de Onderbouw in Veenhuizen en de Bovenbouw in Almelo, Hoorn en Rotterdam. De onderbouw in Veenhuizen heeft een capaciteit van 20 plaatsen en heeft de status van een Huis van Bewaring. De gemiddelde bezetting van de onderbouw gedurende de afgelopen anderhalf jaar ziet er als volgt uit:

1e kwartaal 1994: 76% bezetting;
2e kwartaal 1994: 77% bezetting;
3e kwartaal 1994: 73% bezetting;
4e kwartaal 1994: 65% bezetting;
1e kwartaal 1995: 87% bezetting;
2e kwartaal 1995: 88% bezetting;
3e kwartaal 1995: 88% bezetting;
okt. & nov. 1995: 100% bezetting.

Dat niet alle 20 plaatsen van de Onderbouw voortdurend bezet zijn (geweest), heeft verschillende oorzaken. In de eerste plaats leidt uitval in de Onderbouw tot onderbezetting. Indien bijvoorbeeld een deelnemer uit Hoorn tijdens de onderbouwphase uitvalt, moet worden gewacht tot er een nieuwe kandidaat uit Hoorn geplaatst kan worden. Iedere Bovenbouwlocatie heeft namelijk in principe «recht» op een vast aantal plaatsen in de Onderbouw dat overeen komt met de eigen capaciteit: Almelo 5 plaatsen, Hoorn 9 plaatsen en Rotterdam 6 plaatsen. Hierbij wordt overigens wel enige flexibiliteit toegepast. Plaatsing van zo'n nieuwe kandidaat kan echter vrij veel tijd vergen, vooral wanneer de deelnemers geplaatst worden via het executiemodel: de deelnemer wordt (eerst) afgestraft. Vier van de acht deelnemende arrondissementen werken uitsluitend of bij voorkeur met dit executiemodel. Een andere oorzaak voor de niet volledige bezetting van de Onderbouw is het ontbreken van (de praktische mogelijkheid tot het aanhouden van) een soort buffervoorraad van kandidaten. Er zijn niet meer dan 20 plaatsen beschikbaar in de Onderbouw.

Zou men een buffervoorraad willen «aanleggen», dan dient de capaciteit van de Onderbouw te worden uitgebreid (meer cellen).

Ook voor de Bovenbouw geldt dat gedeeltelijke onderbezetting optreedt indien een deelnemer uitvalt. Gebeurt dit in de Bovenbouw, dan moet een nieuwe kandidaat eerst de hele Onderbouw doorlopen en duurt het minstens een half jaar voordat de plaats in de Bovenbouw wordt opgevuld. Bij uitval in de Onderbouw duurt de leegstand in de Bovenbouw korter. Op dit moment is de projectgroep en de begeleidingscommissie van de Jeugdwerkinrichting bezig met een analyse van de(ze) problematiek en met het uitwerken van oplossingsrichtingen.